

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2005-2006

29 augustus 2006

GEDACHTEWISSELING

over het sociaal-economisch project van de Vlaamse Regering

VERSLAG

**namens de Verenigde Commissies voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie,
voor Economie, Werk en Sociale Economie en voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door de heren Jan Penris en Koen Van den Heuvel**

Samenstelling van de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie:

Voorzitter: de heer Marc van den Abeelen.

Vaste leden:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Johan Deckmyn, Pieter Huybrechts, Jan Penris, Freddy Van Gaever; de heren Carl Decaluwe, Jos De Meyer, Frans Peeters, Johan Sauwens; de heer Marc Cordeel, mevrouw Annick De Ridder, de heer Marc van den Abeelen; de heren Flor Koninckx, Bart Martens, Joris Vandenbroucke.

Plaatsvervangers:

de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heren Wim Van Dijk, Christian Verougstraete, Frans Wymeersch; de heren Ludwig Caluwé, Tom Dehaene, Etienne Schouppe, Jan Verfaillie; de heren Patrick Lachaert, Hugo Philtjens, Jul Van Aperen; de heren Gilbert Bossuyt, Jan Roegiers, Robert Voorhamme.

Toegevoegde leden:

de heer Eloi Glorieux;
de heer Jan Peumans.

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie:

Voorzitter: mevrouw Trees Merckx-Van Goey.

Vaste leden:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Johan Deckmyn, Freddy Van Gaever, Roland Van Goethem, John Vrancken; de heer Jan Laurys, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Koen Van den Heuvel, Eric Van Rompuy; de heer Louis Bril, mevrouw Annick De Ridder, de heer Jul Van Aperen; mevrouw Anissa Temsamani, de heren Joris Vandenbroucke, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

de heer Thieu Boutsen, mevrouw Katleen Martens, de heren Jan Penris, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde; de heer Carl Decaluwe, mevrouw Kathleen Helsen, de heer Frans Peeters, mevrouw Miet Smet;

mevrouw Patricia Ceysens, de heer Jaak Gabriels, mevrouw Vera Van Der Borgh; mevrouw Caroline Gennez, de heren Chokri Mahassine, Robert Voorhamme.

Toegevoegde leden:

mevrouw Vera Dua;
de heer Jan Peumans.

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames Katleen Martens, An Michiels, Marie-Rose Morel, Linda Vissers; mevrouw Kathleen Helsen, de heer Luc Martens, de dames Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck; de heren Karlos Callens, Gilbert Van Baelen, mevrouw Marleen Vanderpoorten; de heer Ludo Sannen, mevrouw Anissa Temsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge; mevrouw Cathy Berx, de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heer Jan Laurys; de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van der Borgh; de heer Chokri Mahassine, mevrouw Elke Roex, de heer Joris Vandenbroucke.

Toegevoegde leden:

de heer Jef Tavernier;
de heer Kris Van Dijk.

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering.....	5
II. Algemene bespreking.....	7
II.1. Tussenkost van de heer Filip Dewinter.....	7
II.2. Tussenkost van de heer Ludwig Caluwé.....	8
II.3. Tussenkost van de heer Jos Stassen.....	9
II.4. Tussenkost van mevrouw Patricia Ceysens.....	10
II.5. Tussenkost van mevrouw Caroline Gennez.....	11
II.6. Tussenkost van de heer Kris Van Dijck.....	13
II.7. Antwoord van de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering.....	13
III. Bespreking van de vier uitdagingen.....	15
III.1. Uitdaging I: Voluit voor elk talent.....	15
1.1. Tussenkost van de heer Gilbert Van Baelen.....	15
1.2. Tussenkost van mevrouw Kathleen Helsen.....	16
1.3. Tussenkost van mevrouw An Michiels.....	17
1.4. Tussenkost van de heer Jef Tavernier.....	17
1.5. Tussenkost van mevrouw Cathy Berx.....	18
1.6. Tussenkost van de heer Ludo Sannen.....	18
1.7. Tussenkost van de heer Jan Laurys.....	19
1.8. Tussenkost van de heer Dirk De Cock.....	20
1.9. Antwoorden van de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming.....	20
III.2. Uitdaging II: Creativiteit, innovatie als cultuur, ondernemerschap.....	22
2.1. Tussenkost van de heer Koen Van den Heuvel.....	22
2.2. Tussenkost van de heer Jan Penris.....	22
2.3. Tussenkost van de heer Karlos Callens.....	23
2.4. Tussenkost van mevrouw Trees Merckx-Van Goey.....	24
2.5. Antwoorden van mevrouw Fientje Moerman, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel.....	24
III.3. Uitdaging III: Duurzame poort op Europa.....	25
3.1. Tussenkost van de heer Jul Van Aperen.....	25
3.2. Tussenkost van de heer Jan Penris.....	25
3.3. Tussenkost van de heer Robert Voorhamme.....	26
3.4. Tussenkost van de heer Steven Vanackere.....	27
3.5. Tussenkost van de heer Bart Martens.....	28
3.6. Tussenkost van de heer Koen Van den Heuvel.....	29

3.7. Antwoorden van de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur	30
III.4. Uitdaging IV: De overheid in actie	31
4.1. Tussenkoms van mevrouw Patricia Ceysens	31
4.2. Tussenkoms van de heer Koen Van den Heuvel	31
4.3. Tussenkoms van mevrouw Hilde De Lobel	31
4.4. Tussenkoms van de heer Ludo Sannen.....	32
4.5. Tussenkoms van de heer Steven Vanackere	32
4.6. Tweede tussenkoms van mevrouw Patricia Ceysens	32
4.7. Tussenkoms van mevrouw Trees Merckx-Van Goey	32
4.8. Antwoorden van de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme	32
4.9. Replik van mevrouw Hilde De Lobel	33

DAMES EN HEREN,

De Verenigde Commissies voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie, voor Economie, Werk en Sociale Economie en voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie organiseerde in opvolging van de beslissing van het Uitgebreid Bureau op woensdag 12 juli 2006 een gedachtewisseling over het sociaal-economisch project van de Vlaamse Regering.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey*, voorzitter, verklaart dat de minister-president eerst een algemene toelichting zal houden. Daarna kunnen de parlementsleden vragen stellen. De ministers zullen dan hun bevoegdheidsdomeinen toelichten waarna er opnieuw vragen kunnen gesteld worden. Tot slot kunnen er suggesties gedaan worden voor de verdere behandeling.

Op verzoek van mevrouw *Trees Merckx-Van Goey*, voorzitter, werden de Dienst Europa van het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement en het viWTA (Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek) gevraagd om een visie te geven over dit voorliggende sociaal-economische project van de Vlaamse Regering.

I. TOELICHTING DOOR DE HEER YVES LETERME, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING

Minister-president *Yves Leterme* zal het document concretiseren zonder het omvattende uit het oog te verliezen. Het motief voor een actieplan 'Horizon 2015-2020' is de doelstellingen van het economische beleid, een absolute prioriteit bij de regeringsvorming, scherp te stellen. Het is eveneens van belang om de doelstellingen, de samenhang, de visie van het sociaal economisch regeringsbeleid aan alle rechtstreeks betrokkenen bij het uittekenen en implementeren van het sociaal-economisch beleid, nog eens duidelijk te maken en met hen te debatteren over een aantal concrete maatregelen. Uiteraard is het de bedoeling om in een volgende fase breder te mobiliseren. Dat aspect zal de komende weken en maanden verder vorm krijgen.

Naast de aanleiding is de context van het document belangrijk. De minister-president wil daarbij een vijftal punten aanstippen. De scope van het document is dat Vlaanderen vragende partij is voor een diepgaand en doeltreffend economisch beleid. Er zijn echter nog onvoldoende hefboomen daarvoor. Er is daar trouwens een consensus over, dat staat in het

Vlaams regeerakkoord. Dit mag echter geen alibi zijn om voluit alle huidige bevoegdheden aan te wenden om Vlaanderen sterk te maken.

Niet alles is economisch en economie is niet alles. Het document gaat dan wel over het sociaal-economische beleid maar het project van de Vlaamse Regering, het regeerakkoord, wat omgaat in de samenleving is ruimer. Anderzijds is de minister-president ervan overtuigd dat ook ambities op andere domeinen slechts gerealiseerd kunnen worden door een sterk economisch beleid. Hij voegt er zelfs aan toe dat een aantal samenlevingsproblemen die te maken hebben met emancipatie en integratie grotendeels kunnen opgelost worden door een zinvolle actieve inschakeling in de arbeidsmarkt. Het kunnen bouwen aan een toekomst op basis van gepresteerde arbeid, een rechtvaardig loon en waardering daarvoor is cruciaal.

De liberalisering van markten, zowel intern Europees als algemeen in het kader van de Wereldhandelsorganisatie, maakt de globalisering tot een realiteit. Ook de gemiddelde KMO wordt geconfronteerd met een zeer wijde markt. Anderzijds moet er gespecialiseerd worden om het verschil te kunnen maken en te kunnen blijven presteren. De globalisering leidt tot een nieuwe taakverdeling, niet alleen internationaal, maar ook tussen bedrijven. Daardoor moeten ook de KMO's ernaar streven de top te halen, vaak in een specifieke niche. Uiteraard is er ook een deel van de economie niet aan de internationale concurrentie blootgesteld.

Een tweede belangrijke kanttekening bij de economische evolutie is dat er, in tegenstelling tot de afgelopen 40 tot 50 jaar, nu geen breukmomenten zijn. Het is eerder een continuüm van een alsmaar versnellende technologische evolutie. De globalisering zorgt ervoor dat ook de logistieke schaalgrootte toeneemt. De huidige trend is niet zozeer de technologisering maar eerder een permanente transformatie die alsmaar sneller gaat. De essentiële opdracht voor een economie is zich aan te passen aan dat ritme van transformatie. Dat vermogen om zich permanent aan te passen aan de wijzigingen zowel op vlak van de productiemethodes, de afzetmarkten, de producten en diensten zelf, is ook cruciaal voor de Vlaamse economie.

De minister-president behandelt het laatste kenmerk. Veel minder dan vroeger zijn er regio's die beroep kunnen doen op een specificiteit, een kenmerk dat elders niet voorkomt. De globalisering en wereldwijde technologische evoluties leiden tot het opheffen van de klassieke geografisch georiënteerde taakverdeling. Die heeft een belangrijke rol gespeeld voor de

Vlaamse economie. De textielsector, staal, steenkool enzovoort, activiteiten waar een samenleving voordeel uit kan putten, zijn veel minder dan voorheen gebonden aan een bepaalde streek. Dat betekent dat de liggingskenmerken Vlaanderen maken tot wat het is, maar dat het nu sterk rekening moet houden met de concurrentiestrijd die gewonnen wordt met andere dan lokaal gedetermineerde factoren.

De Vlaamse Regering heeft kennis genomen van heel wat beleidsvoorbereidende documenten van academische aard en van adviesorganen en heeft daarover van gedachte gewisseld. De regering is gekomen tot een zestal kantelpunten. Dat zijn kritische succesfactoren waarover de Vlaamse Regering bevoegd is. Andere succesfactoren hebben te maken met arbeidskost, met fiscaliteit enzovoort, maar daarvoor is de Vlaamse Regering niet bevoegd.

Een eerste kritische succesfactor heeft te maken met het feit dat de concurrentie veelal gebaseerd is op menselijke kwaliteiten dan op geografische kenmerken. Het menselijke talent, de attitude, de bereidheid om risico te nemen maken het verschil. Er zijn 6 miljoen Vlamingen op 13.500 km². De economie presteert heel sterk, maar er zijn een aantal knelpunten op het vlak van het menselijke talent. Talentontwikkeling kan bogen op een traditie. Het dagonderwijs scoort heel sterk voor bepaalde facetten, maar er blijven een aantal knelpunten die kunnen leiden tot belemmeringen. Er is onvoldoende breedtewerking in het onderwijs. De diversiteit in de samenleving is nog niet vertaald in de arbeidsmarkt, in het economische weefsel, in het ondernemerschap. Daarvan moet werk gemaakt worden. De Vlaamse Regering heeft een aantal projecten daarover uitgewerkt. Uiteraard geldt dat ook voor de arbeidsmarkt, voor vorming en opleiding, voor levenslang leren, voor loopbaanontwikkeling enzovoort. Iedereen moet aan de bak komen. Dat versterkt de sociale samenhang. Het maatschappelijk verantwoord ondernemen speelt een rol. Ook de sociale economie zorgt ervoor dat iedereen meekan en aan zijn trekken komt. Vlaanderen heeft elk talent nodig, maar omgekeerd heeft iedereen recht op succes en participatie op de arbeidsmarkt om zich economisch en maatschappelijk waar te maken.

Een tweede succesfactor is de sfeer van ondernemerschap, van risico nemen. Die bestaat al in Vlaanderen maar moet aangezwengeld worden. De minister-president zegt dat de overheid niet de allesbepalende factor is, maar wel moet faciliteren. Ze moet ervoor zorgen dat een aantal hinderpalen voor ondernemerschap weggewerkt worden. De spreker denkt daarbij

aan het beschikbaar stellen van risicokapitaal, het vereenvoudigen en optimaliseren van een aantal procedures. De overheid moet ook een goede attitude ten aanzien van ondernemen tonen. Er zijn meer factoren die inspelen op de zin voor ondernemerschap. Vlamingen vinden zichzelf een ondernemend volk. De minister-president beaamt dat maar denkt dat het nog moet worden gestimuleerd. Een van de aspecten is beter omgaan met falen. Economische vooruitgang impliceert risico's nemen, maar risico gaat niet altijd zonder falen. Het maatschappelijk omgaan met falen is een belangrijk aspect van voldoende ondernemerschap. In het verlengde daarvan ligt vernieuwing. Het ondernemerschap moet het economisch weefsel vernieuwen en aanpassen aan de versnelde transformatie en technologische evolutie.

Een derde kritische succesfactor is de ligging. Die factor heeft voorheen een grote rol gespeeld maar kan nog steeds een belangrijke troef zijn. Op 13.500 km² zijn er een viertal havens, een zeer dicht spoor- en wegennet. Vlaanderen heeft het op twee na dichtste potentiële net van binnenvaartwegen. Ook de ICT-infrastructuur en de breedbandtechnologie zijn in Vlaanderen zeer geavanceerd. Die troef moet meer uitgespeeld worden door voldoende investeringen in infrastructuur. De sanering van de overheidsfinanciën is gepaard gegaan met een korten op investeringen in infrastructuur eerder dan op uitkeringen aan mensen. Dat is logisch en ethisch verantwoord, maar er is toch wel een inhaalbeweging nodig. De logistieke rol van Vlaanderen heeft maar betekenis als die ontwikkeld kan worden op basis van het concept van duurzame ontwikkeling. De leefkwaliteit en de sociale component mogen niet uit het oog verloren worden. Vlaanderen mag niet gereduceerd worden tot een doorvoergebied. De logistieke rol moet een hefboom zijn voor het creëren van jobs en toegevoegde waarde, voor het creëren van andere dan alleen maar behandelingsactiviteiten van waaruit werkgelegenheid kan groeien. De minister-president is er dus van overtuigd dat de ligging niet veronachtzaamd mag worden.

De vorige succesfactoren hebben te maken met de kwaliteiten waarover Vlaanderen beschikt. De volgende factor is een soort stafdienst, namelijk de rol van de overheid. De Vlaamse Regering heeft de afgelopen twee jaar het beter bestuurlijke beleid correct geïmplementeerd. De structuur is hervormd en is voldoende stabiel. De Vlaamse administratie presteert vrij sterk. Nu moet er iets gedaan worden aan de attitude van de administratie bij het benaderen van welvaartscheppend economisch initiatief. Dat is nodig om overheidsprocessen even vlot, correct en trans-

parant te laten verlopen als in concurrerende regio's, zo niet zal er een concurrentieel nadeel ontstaan. De minister-president heeft het over vergunningen, reglementeringen enzovoort. De spreker doelt op een stroomlijning van de aflevertijd van vergunningen, van de manier waarop de economische operatoren de overheid benaderen enzovoort. Uiteraard zijn er al instrumenten, onder andere het Vlaams Agentschap Ondernemen, maar die moeten versterkt worden.

De overheid moet zich sterk concentreren op haar kerntaken, maar ook een belangrijke faciliterende rol spelen voor het economische initiatief. Een aantal andere projecten gaan precies over het aanvullen van de overheidsrol, onder meer de foresight, de toekomstverkenningen. De overheid zelf moet zeker niet in omvang groeien en zorgen voor een kostenefficiënte werking. Ze moet bekijken of een aantal taken uitbesteed kunnen worden.

Horizontaal doorheen de vorige factoren lopen twee ambities, essentieel voor duurzame welvaart in Vlaanderen. Vooreerst moet de internationalisering opnieuw aangemoedigd worden. De Vlaamse economie heeft traditioneel geteerd op het openstellen van grenzen en van de export, ook in zeer afgelegen markten. Dat moet voortgezet worden. Elke neiging om terug te plooiën op zichzelf moet tegengegaan worden en de overheid moet de ondernemers aanmoedigen om aanwezig te zijn op buitenlandse markten, ook die markten waarop Vlaanderen dreigt minder te participeren.

Er zijn echter ook knipperlichten op andere domeinen. Het aantal studenten dat in het buitenland wil of kan studeren, groeit niet per definitie. Er zijn ook grote discussies over opleidingen binnen fietsafstand van de woonplaats. De minister-president vraagt of jongeren niet aangemoedigd moeten worden om verder af te studeren.

Het laatste element is de duurzame ontwikkeling. Dat is voor de minister-president geen modewoord maar heeft een economische betekenis. De toekomst kan maar gevrijwaard worden met voldoende sociale samenhang, een goede leefkwaliteit en een goed evenwicht tussen economische activiteit en het leefmilieu. Daarom moet het beslag van economie op energie en leefomgeving ingeperkt worden. Uit de VRIND-indicatoren blijkt dat economische groei en energieverbruik sinds een paar jaar losgekoppeld zijn, maar er is zeker nog ruimte om winst te boeken. De duurzame ontwikkeling heeft drie pijlers: people, profit en planet.

Duurzame welvaart is pas mogelijk met sociale samenhang. Er is pas duurzame sociale samenhang bij voldoende welvaart. Welvaartcreatie kan slechts bij duurzame leefkwaliteit.

Minister-president Yves Leterme zegt dat er bewust is gekozen voor een directe overslag van visie naar concrete realisaties. Het document bevat 34 projecten die inwerken op de kritische succesfactoren van de Vlaamse economie. Het zijn concrete scenario's om samen met alle betrokken partners vooruitgang te boeken.

Het document past volgens de minister-president in de meerjarenbegroting. Binnen de Vlaamse Regering is afgesproken dat minister Van Mechelen tegen het najaar een budgettaire boordtabel zal maken. Het zou van weinig ernst getuigen mocht dit document, dat als uitnodiging gezien moet worden, een vaste financieringstabel bevatten. De Vlaamse Regering heeft er de voorkeur aan gegeven eerst in debat te treden met alle betrokkenen. De minister-president benadrukt dat een aantal belangrijke projecten niet afhankelijk zijn van investeringen.

Er zal gewerkt worden met projectfiches waarop de voortgang zal worden bijgehouden. De vooruitgang wordt per semester geëvalueerd. In de tweede helft van oktober 2006 brengt de Vlaamse Regering een groep mensen samen die het project zullen inspireren en volgen. Daarnaast zal een aantal projecten gestuurd worden door een werkgroep. Daarnaast mogen sociaal overleg en adviesprocedures niet uit het oog verloren worden. Er wordt een mobiliserende actie opgezet, maar bij de organisatie daarvan zal rekening worden gehouden met de nakende verkiezingen.

II. ALGEMENE BESPREKING

II.1. Tussenkomen van de heer Filip Dewinter

De heer *Filip Dewinter* vindt het niet behoorlijk dat minister-president Leterme dit plan al heeft voorgesteld in de marmeren zaal van de Antwerpse Zoo. Hij had voorrang moeten verlenen aan het Vlaams Parlement ook al is het plan een economische nota die een discussie op gang wil brengen met de Vlaamse captains of industry.

Daarnaast is de spreker van oordeel dat de bespreking van deze nota in plenaire vergadering had moe-

ten plaatsvinden. Na een plenaire discussie kan het Vlaams Parlement beslissen of het zijn vertrouwen schenkt aan deze nota.

De heer Dewinter vraagt wat het statuut is van dit document. Hij heeft de indruk dat het een discussienota is. Er is nog geen budget omdat de Vlaamse Regering het debat op gang wil brengen. Hij vraagt ook hoe het Vlaams Parlement dit document democratisch zal legitimeren.

De Vlaams Belangfractie loopt warm noch koud voor deze nota. De nota inventariseert een aantal initiatieven en voorstellen uit het regeerakkoord en een aantal nieuwe voorstellen. Het is niet het bezielende en enthousiasmerende project waar minister Peeters in een interview in december 2005 naar vroeg. Volgens de heer Dewinter blijft er van de revolutie waarvoor minister Peeters pleitte niet veel over in deze nota. Deze nota is geen bezielend en enthousiasmerend project waar Vlaanderen op zit te wachten. De heer Dewinter verwijst in dat verband naar mevrouw Ceysens die beweert niets nieuws te hebben gelezen in dit plan. De heer Filip Dewinter merkt op dat zijn oordeel over het plan milder is dan dat van mevrouw Ceysens. Het plan bevat wel een aantal nieuwe maar bescheiden initiatieven.

De heer Dewinter vindt het vreemd dat elke minister-president het nodig vindt om met een plan uit te pakken. Elke minister-president schrijft naast het regeerakkoord en de Septembeerklaringen nog een afzonderlijk plan. Volgens de spreker om leemtes weg te werken.

Volgens de spreker is er een groot verschil tussen dit plan en de plannen van de voormalige minister-presidenten Geens en Van den Brande. De plannen van de heren Geens en Van den Brande waren innovatief, enthousiasmerend en bezielend. De verbeelding was aan de macht. Vlaanderen in actie is een zakelijk plan waar men warm noch koud van wordt. Het bevat te weinig nieuwe ideeën en verduidelijkt de economische visie van deze Vlaamse Regering niet.

De heer Dewinter benadrukt dat hij het niet eens is met Groen! Een regering hoeft haar regeerakkoord niet elk jaar te herschrijven. Zo'n plan hoeft niet allesomvattend zijn. Een plan dat enkel over de economie gaat moet kunnen. Economie is de basis van welstand en welvaart.

Volgens de heer Dewinter gaat dit plan de echte uitdagingen, meer bepaalde de communautaire uit de

weg. Het plan gaat uit van de realiteit en probeert die te verbeteren door een bedachtzame inzet van de financiële middelen. Dat laatste typeert de regering-Leterme: de gouverneur bestuurt zonder de bakens voor de toekomst uit te zetten. Volgens de spreker moet de kritiek van Agoria dat dit plan niet over de industrie gaat op dezelfde manier geïnterpreteerd worden. De Vlaamse Regering beschikt niet over de hefboomen om het verschil te maken voor de Vlaamse industrie.

De communautaire uitdagingen worden volgens de heer Dewinter niet aangegaan omdat de paarse partijen dat verhinderen. Volgens de spreker beseft de minister-president dat, maar hij weet ook dat dit debat aangaan het einde betekent van de Vlaamse Regering. Zonder de nodige hefboomen zal dit plan geen meerwaarde creëren. De minister-president had de paarse coalitiepartners onder druk moeten zetten om een aantal communautaire prioriteiten naar voren te schuiven. De heer Dewinter haalt zijn gelijk uit de reactie van de heer Elio Di Rupo. Hij vindt het een goed plan omdat het geen institutionele vragen stelt. De Vlaamse Regering heeft alle communautaire ambities laten varen.

II.2. Tussenkomen van de heer Ludwig Caluwé

De heer *Ludwig Caluwé* zegt dat de opkomst voor deze commissievergadering talrijker is dan voor een plenaire vergadering.

Dit plan geeft aan dat beleid voeren meer is dan reageren op incidenten. Beleid voeren is analyseren en een toekomstvisie ontwikkelen. De spreker is tevreden dat dit plan gebaseerd is op een analyse en niet uitsluitend op de publieke opinie. Dit plan is geen marketingoperatie.

Dit plan analyseert en formuleert een visie. Samengevat luidt die visie als volgt: Vlaanderen doet het goed, maar dat is niet evident. Vlaanderen doet het goed dankzij zijn grote productiviteit en zijn ligging. Maar hard en efficiënt werken zal niet volstaan om positie te behouden. Alle sectoren van de samenleving zullen innovatiever moeten worden. Ze zullen zich sneller moeten aanpassen aan de evoluerende wereld. Tegelijk moet erop worden toegezien dat iedereen mee is. Vlaanderen moet een extra inspanning leveren om belangrijke troeven niet te verliezen.

Wie beweert dat het plan weinig nieuws bevat, heeft het plan volgens de heer Caluwé maar snel gelezen.

Het plan bevat belangrijke nieuwe aanzetten. Mocht het plan alleen maar nieuwe voorstellen bevatten, dan zou dat betekenen dat de Vlaamse Regering de voorbije twee jaar niet aan de toekomst van Vlaanderen heeft gewerkt. Alle plannen zijn vooraf getoetst op hun uitvoerbaarheid. Er is steun voor gezocht.

Een plan beoordelen is moeilijk omdat het de uitvoering is die telt. Belangrijk is dat al is onderzocht wat de drijvende krachten de voorbije twee jaar al gedaan hebben. Het bilan van de voorbije twee jaar toont aan dat meer dan twee vijfde van het regeerakkoord al is uitgevoerd. De Vlaamse Regering is een geloofwaardige ploeg die dit plan kan realiseren. De spreker vergelijkt het plan met een midtermreview.

De spreker vindt het vanzelfsprekend dat dit plan in de eerste plaats een sociaal-economisch plan is. Dat betekent niet dat het plan enkel en uitsluitend voor het bedrijfsleven bedoeld is. Het plan investeert ook in mensen en in maatschappelijke samenhang. Een sociaal paradijs gedijt niet op een kerkhof. Maar anderzijds is welvaart creëren makkelijker in een samenleving die goed aaneenklit.

De spreker had het goed gevonden indien men in dit plan aandacht had besteed aan cultuur. Toerisme is een terecht onderdeel. Een samenleving die veel aandacht besteedt aan cultuur is een innovatieve omgeving.

De heer Caluwé vindt het positief dat met dit plan een oproep wordt gericht aan de samenleving. De captains of society worden bij het plan betrokken. Dit is noodzakelijk voor de realisatie van het plan. Er is nood aan grondig overleg en samenwerking. Het middenveld wordt opnieuw gewaardeerd.

Om het plan te kunnen realiseren, is er volgens de heer Caluwé nood aan bijkomende sociaal-economische hefboomen. De kritiek die op het plan wordt geleverd heeft onder meer te maken met het feit dat Vlaanderen nog niet over al deze hefboomen beschikt. De kostprijs van energie is bijvoorbeeld nog steeds een federale bevoegdheid. Ook het industrieel beleid en het probleem van de arbeidskosten zijn federaal. Hetzelfde geldt voor het spoor. De heer Caluwé juicht toe dat dit niet als alibi wordt aangewend om helemaal niets te doen.

De heer Caluwé betreurt dat de vraag van de voorzitter van dit parlement naar een contract tussen Vlaanderen en Wallonië door Wallonië werd afgewezen,

eigenlijk reeds nog voor de vraag door Vlaanderen gesteld was. De spreker hoopt dat daar grondig over zal worden nagedacht. Hij hoopt ook dat niet hetzelfde zal gebeuren met wat in het plan staat over Brussel. In het plan wordt de hand gereikt naar Brussel om de gezamenlijke sociaal-economische toekomst van Vlaanderen en Brussel samen aan te pakken. Brussel is volgens het plan een belangrijke poort voor Vlaanderen.

De heer Caluwé hoopt dat het parlement dit plan op een goede manier zal aanpakken. De heer Caluwé is tevreden over het functioneren van dit parlement. De betrokkenheid bij de samenleving kan mede vanuit het parlement worden georganiseerd. Ook bij de toekomstverkenning kan het parlement een belangrijke rol spelen. Ook het parlement moet meer de deuren opengooien. Het parlement doet nog te weinig aan benchmarking, heeft nog te weinig oog voor wat buiten Vlaanderen gebeurt. Voorts moet het parlement bij de controle van de regering meer rekening houden met de klantvriendelijkheid. Er moet meer worden gemeten wat er effectief wordt gerealiseerd.

II.3. Tussenkost van de heer Jos Stassen

De heer *Jos Stassen* vindt dat het voorliggende plan leest als een trein. Het is een ander soort overzicht van wat werd gerealiseerd dan al wat tot op vandaag werd geproduceerd aan beleidsdocumenten.

De spreker is van oordeel dat het plan te eenzijdig gericht is op de economie. De Vlaamse Gemeenschap wordt gereduceerd tot een nv. De gemeenschap wordt een nv Vlaanderen met de minister-president als CEO. De fractie van de heer Stassen deelt deze visie op Vlaanderen niet.

Ook onderwijs wordt beschouwd als een instrument voor het sociaal-economisch beleid.

De heer Stassen vindt dat er heel wat blinde vlekken voorkomen in dit dossier. Minister Anciaux, een van de sterkhouders van deze regering, heeft aangegeven dat dit niet zijn project is.

Het beleidsdomein Welzijn past blijkbaar niet binnen het beleid van de nv Vlaanderen en zijn gedelegeerd bestuurder Yves Leterme.

Het plan staat volgens de heer Stassen haaks op het beleid van de afgelopen drie maanden. De publieke

opinie is beroerd door een aantal gebeurtenissen in Antwerpen en in Brussel. In dit plan wordt daar niet naar verwezen. Er wordt geen antwoord geboden op wat zich daar heeft afgespeeld. De heer Stassen besluit dan ook dat de Vlaamse Regering op een eiland zit.

De heer Stassen geeft toe dat er in het plan goede pogingen worden gedaan om het milieubeleid en het duurzaamheidsbeleid meer 'body' te geven. Het wordt behandeld als horizontaal beleidsdomein.

De spreker stelt echter vast dat wat de minister-president zegt te zullen doen en wat wordt voorgesteld in de projecten haaks op elkaar staat. Zo gaat de minister-president uit van efficiëntie. Hij verliest echter uit het oog dat behalve efficiëntie ook efficiëntie nodig zal zijn. Op een bepaald moment is het genoeg. Er zijn grenzen aan wat mens en milieu aankunnen. Er zijn grenzen aan de groei van de distributie, de logistiek, de autokilometers enzovoort. Daarmee wordt in het plan echter geen rekening gehouden. Het aantal wegen zal bijvoorbeeld worden vergroot. Daardoor zal de milieudruk toenemen. Dit staat haaks op de uitgangspunten van het plan. De voorgenomen projecten komen op geen enkele wijze tegemoet aan de doelstelling van duurzaamheid. Milieu wordt behandeld als een restproduct, voor als er nog wat tijd over is. Als alle projecten zouden worden uitgevoerd, dan zal de milieudruk enorm toenemen.

De minister-president gaat volgens de heer Stassen uit van een totaal achterhaalde visie. Het gaat om een visie van de jaren vijftig en zestig, waar de economie opnieuw moest worden opgebouwd na de oorlog. Deze visie was: de cake moet zo vlug mogelijk groeien en kan vervolgens verdeeld worden. Vandaag is er niet alleen zoiets als een welvaartssamenleving. Er is ook een welzijnssamenleving. Deze beiden kunnen niet van elkaar gescheiden worden.

De zogenaamde zachte sectoren zoals Welzijn, Cultuur en Onderwijs zijn volgens de heer Stassen eigenlijk sterke economische sectoren met een groot groeipotentieel.

II.4. Tussenkomen van mevrouw Patricia Ceysens

Mevrouw *Patricia Ceysens* zegt de minister-president het liefst te zien zoals hij daar nu zit: met de minister

voor Economie, Buitenlandse Handel en Innovatie langs zijn rechterzijde.

Bij de bespreking van de Lissabon-doelstellingen vond de fractie van de spreker dat er onvoldoende prioriteiten werden gesteld, met een keuze voor het economische. Op dat vlak is er nu een stap vooruit gezet. Het gaat om een keuze. De VLD is daar verheugd over. Wat vorig jaar niet kon, kan nu wel. Het feit dat de VLD-fractie de minister-president wat heeft opgejaagd heeft blijkbaar resultaat gehad.

Het voorliggende document is volgens mevrouw Ceysens een discussienota. Dat is positief. Het is immers van belang om een debat te kunnen voeren in het parlement over de grote lijnen, voordat er concrete juridische teksten worden voorgelegd ter uitvoering van de discussienota.

Mevrouw Ceysens wijst erop dat het plan blijk geeft van een grote mate van continuïteit, in vergelijking met de voorgaande acties van de Vlaamse Regering.

In maart 2000 werd gekozen voor de Lissabon-doelstellingen. Deze doelstellingen blijven voor de spreker een belangrijke richtlijn voor Vlaanderen om keuzes te maken. De spreker verwijst voorts naar de Kleurennota, het pact van Vilvoorde, het Innovatiepact, de Vlaamse ondernemingsconferentie en het regeerakkoord.

Mevrouw Ceysens wijst erop dat het anderzijds de bedoeling is om de lat wat hoger te leggen op sommige beleidsdomeinen. De spreker vraagt zich af of het niet aangewezen is om de lat te verleggen als aan benchmarking wordt gedaan. Het voorliggende plan doet aan benchmarking met Europese topregio's. Dat is een keuze. De vraag is echter of dat voldoende is. Moet er niet van worden uitgegaan dat Europa een thuismarkt is? Moet bij de benchmarking dan ook niet buiten Europa worden gekeken, in de richting van Amerikaanse en Aziatische regio's? Binnen het kader van de globalisering kan worden vastgesteld dat de Europese groeimotor sputtert. De Amerikaanse en Aziatische economieën presteren beter dan de Europese. Vlaamse ondernemers zijn nog onvoldoende aanwezig op deze verre markten.

Mevrouw Ceysens verwijst naar het Amerikaanse gezegde 'Put your money where your mouth is'. De spreker hoopt dat de keuze voor economie gepaard zal gaan met een aanzienlijke verlaging van ondernemingskosten. Er moet worden ingezet op innova-

tie. Voorts kan de Eliaheffing opnieuw onder de loep worden genomen. Er zou ook werk kunnen worden gemaakt van de onroerende voorheffing op materieel en outillage.

Mevrouw Ceysens juicht het toe dat de voorliggende tekst zegt te kiezen voor ondernemerschap, vrije markt, creativiteit en innovatie. Dit zal echter niet voldoende zijn. Deze keuze moet worden doorgetrokken in de zogenaamde budgetsectoren: de sectoren die vandaag volledig gesubsidieerd worden uit het budget, en waar zich ongetwijfeld nieuwe kennisproducten aan het ontwikkelen zijn. Hieraan zal er grote nood zijn in de geglobaliseerde economie. Het gaat om de sectoren van Cultuur, Zorg, Media enzovoort. Ook in deze sectoren moet resoluut gekozen worden voor ondernemerschap. Vlaanderen staat hier nog maar bij het begin. De grendels die deze sectoren gesloten houden moeten worden gelicht. Mevrouw Ceysens verwijst in dit kader naar het traject van de waarborgregeling voor private spelers in de Zorg. Een en ander was niet eenvoudig. Ook binnen de partij van de minister-president bestaan er in dit kader nog taboes. Mevrouw Ceysens is overtuigd van het groeipotentieel van deze sectoren. Ze mogen niet achter grendels worden geplaatst. Het zou jammer zijn dat buitenlandse spelers op onze markt zouden komen, omdat Vlaamse embryonale spelers de weg wordt afgesneden.

De spreker verwijst in dit kader naar de kritiek van minister Anciaux. Cultuur mag niet worden onderschat. Cultuur kan zeer veel betekenen bij de ontwikkeling van nieuwe producten. Mevrouw Ceysens verwijst bij wijze van voorbeeld naar het fonds dat bij PMV werd opgericht voor de creatieve, culturele industrie. Cultuur hoort dus ten volle thuis in deze nota.

Mevrouw Ceysens gaat vervolgens in op het hoofdstuk 'De overheid in actie'. De overheid heeft vaak goede ideeën voor anderen, bijvoorbeeld voor ondernemers en voor het onderwijs. In de Vlaamse Gemeenschap is de overheid dubbel aan zet: het moet de juiste maatregelen uitdenken, maar moet er ook voor zorgen dat een en ander daadwerkelijk wordt uitgevoerd. De spreker stelt dat in dit kader de vraag gesteld moet worden of er resoluut moet gekozen worden voor het concept van de slanke staat. Dat is geen vrijblijvende, maar wel een noodzakelijke keuze. Deze keuze staat nochtans niet in het plan.

De heer *Ludwig Caluwé* repliceert dat dit proces volop aan de gang is. Bij het Ministerie van de

Vlaamse Gemeenschap zijn er 600 ambtenaren minder in vergelijking met de toestand onder de vorige regering. Tijdens de vorige regeerperiode zijn er 17 percent ambtenaren bijgekomen, nog afgezien van de ambtenaren die overgekomen zijn na Lambermont.

Mevrouw *Patricia Ceysens* herhaalt dat men een keuze moet durven maken. Deze keuze moet dan ook worden ingeschreven. Een slanke overheid zou een keuze kunnen zijn van deze meerderheid, zowel op het vlak van het overheidsapparaat op zich, als voor wat betreft de administratieve vereenvoudiging.

Mevrouw Ceysens zegt dat de keuze over verschillende domeinen handelt, zowel over het overheidsapparaat, over het te besteden budget en over de administratieve vereenvoudiging. In het document staat dat er een studie komt voor de integratie van de bouw- en milieuvergunning.

Het volstaat niet dat de overheid zegt wat de bedrijven moeten doen, en dat de bedrijven, bij monde van VOKA, becijferen wat de overheid moet doen. Als het inderdaad de keuze is om de drie hoofdstukken uit te voeren, is het noodzakelijk om ook iets aan het vierde te doen. De eerste drie accenten impliceren een inzet van, maar ook een ruimte voor de betrokkenen, hopelijk niet alleen door het wegnemen van regels, maar ook door meer beleidsruimte te verschaffen. Mevrouw Ceysens denkt dat hoofdstuk 4 de toetssteen zal zijn. Er zijn nog stappen te zetten die niet geëxpliciteerd zijn, maar haar fractie wil daarover graag debatteren.

II.5. Tussenkost van mevrouw Caroline Gennez

Mevrouw *Caroline Gennez* vindt het goed dat de regering het plan om een investeringsregering te zijn concretiseert met dit plan 'Vlaanderen in actie'. Gelukkig is het geen alomvattend nieuw regeerakkoord. Het is een sociaal-economisch plan voor Vlaanderen. De spreker zal het op die manier beoordelen.

Op de opmerking van de heer Stassen dat de heer Sannen in plenaire vergadering iets helemaal anders gezegd heeft, repliceert mevrouw Gennez dat hij niet goed geluisterd heeft. Ook de heer *Ludo Sannen* beaamt dat. Hij heeft gezegd dat het geen louter businessplan mag zijn maar een sociaal-economisch plan om die activiteiten in te bedden in een duurzaam beleid dat rekening houdt met de sociale context.

Mevrouw *Caroline Gennez* zegt dat de ambitie van de Vlaamse Regering waargemaakt moet worden in een breed duurzaam en internationaal kader zoals het plan ook stipuleert. Voor sp·a-spirit is het belangrijk dat Vlaanderen een topregio blijft. Daarvoor zijn nog heel wat andere instrumenten nodig. Elk sociaal-economisch project dat welvaart opbouwt, is uiteraard ingebed in een breder Vlaams beleid. In tegenstelling tot sommigen vindt de spreker dat een aantal andere beleidsdomeinen ook intrinsieke waarden hebben. Cultuur heeft niet alleen een louter economische waarde maar is ook gericht op het samenleven van mensen. De belangrijkste waarde van de zorg is de zorgzaamheid. Uiteraard kunnen in al die sectoren ook economische impulsen gegeven worden en ze moeten zo efficiënt mogelijk georganiseerd worden. Ze vraagt de minister-president dan ook om de belangrijke beleidsdomeinen die buiten het bestek van het plan vallen, niet te vergeten of te verwaarlozen.

Ze vindt het niet zo vreemd dat minister Anciaux beweert dat het niet zijn plan is. Het is natuurlijk het plan van de Vlaamse Regering, maar Cultuur, Welzijn en andere sectoren verdienen nog bijkomende plannen. De minister-president zei vorig jaar op het colloquium van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB) dat de Vlaamse Regering een tussenstand wou opmaken en een economische doorstart maken. De spreker denkt dat een aantal uitdagingen inderdaad snelle acties noodzaken.

Vlaanderen in actie moest de strik worden van het Vlaamse beleid. Sp·a wil echter geen strik rond een lege doos en is dan ook blij dat er gekozen wordt voor een Vlaanderen van projecten eerder dan voor een zoveelste project-Vlaanderen. Het heeft immers geen zin om dat laatste om de paar jaar te herdefiniëren. De grote lijnen staan vast. Sp·a is blij met de concrete projecten en de werkwijze. De ambitie is terecht alle actoren te betrekken bij concrete projecten die de economie ademruimte geven. Het Vlaams Parlement moet daarin zijn verantwoordelijkheid nemen. Een aantal concrete projecten kunnen allicht geregeld geëvalueerd worden in de commissies. De spreker denkt dat het middenveld ook verantwoordelijkheid moet nemen. Onder andere de vakbonden juichen toe dat kille economische termen verlaten worden ten voordele van het accent op de mensen. Mensen zijn immers de belangrijkste grondstoffen van Vlaanderen. Het hoofdstuk 'volop voor elk talent' weerspiegelt dat goed.

Vlaanderen beschikt over troeven, de ligging maar vooral de mensen. Vlaanderen staat aan de Europese

top voor bepaalde aspecten van het onderwijs, maar niet iedereen is mee. Niet alle talenten worden ten volle benut. De regering moet daar nu alle aandacht aan geven.

Op vlak van innovatie, creatief ondernemen bevat het plan de concretisering van Lissabon en het pact van Vilvoorde. Belangrijk is ook dat er toegegeven wordt dat meer middelen alleen niet volstaan. Vlaanderen heeft een handicap op het vlak van innovatieperformantie. De inspanningen zijn onvoldoende gecoördineerd. Dat heeft deels te maken met de staatsstructuur, maar ook met de versnippering van de inspanningen in onderzoek en ontwikkeling. De spreker denkt dat de 12 concrete projecten in het onderdeel innovatie elk een verdienste hebben maar de coördinatie en de integratie is onvoldoende. Daarom roep de spreker op om de inspanningen op vlak van innovatie ook met de federale overheid te coördineren. Ze vraagt ook meer aandacht voor de economische output van de input in onderzoek en ontwikkeling. Het is best om vanaf nu te werken met een strategisch innovatiecomité om de output op de verschillende niveaus in boordtabellen te verwerken. Naar Fins model kan het zwaartepunt van fundamenteel onderzoek verlegd worden naar toegepast onderzoek, outputgeoriënteerd onderzoek en procesonderzoek. De spreker denkt dat de overheid een aantal belangrijke hefboomen in handen heeft. De verschillende departementen kunnen nog inspanningen leveren voor het innovatief aanbesteden en impulsen geven aan het bedrijfsleven. De overheid op zich is een belangrijke economische speler.

Op vlak van logistiek is sp·a-spirit tevreden dat de horizontale lijn duurzaamheid ingevoerd is. De ligging is een voordeel, maar men mag er niet voetstoots vanuit gaan dat het zo zal blijven. Bij het uitbouwen van de havens, de weginfrastructuur, de luchthavens en het START-plan, moet Vlaanderen de grenzen van alsmaar meer beton durven erkennen. Duurzame mobiliteit afgestemd op economische leefbaarheid van verschillende sectoren, vergt meer durf dan in het plan tentoongespreid is.

Zoals gezegd wil sp·a geen businessplan voor Vlaanderen, een overheid mag geen koele cijferaar zijn. Het project is een eerste aanzet tot een warm Vlaanderen waarin het economisch goed gaat. De economisch opgebouwde welvaart moet worden verdeeld over zoveel mogelijk mensen, over zoveel mogelijk sectoren. Dat zal de kern van de komende discussie zijn.

De nadruk op talent en creatief ondernemen is positief. Allicht is het nodig om iets beter te coördineren en ervoor te zorgen dat de performantie stijgt. Dat is een belangrijke doelstelling van de Lissabonagenda. Met de logistiek moet omzichtig omgesprongen worden. Het is een belangrijke troef, maar zonder accent op duurzaamheid en leefbaarheid dreigt het te ontvallen. Uiteraard moet de overheid actief zijn. Het aantal ambtenaren is niet de maatstaf, wel een efficiënte dienstverlening en het stimuleren van de economie. Het plan geniet de steun van sp.a-spirit, maar de fractie zal alles nauwlettend volgen.

II.6. Tussenkoms van de heer Kris Van Dijck

De heer *Kris Van Dijck* zegt dat dit plan vergeleken wordt met andere plannen. Dat waren volgens de oppositie goede plannen en dit niet. Ook toen was er kritiek van de oppositie. De positie van de commentator bepaalt de visie en visies wijzigen. Kritieken op het plan gaan vooral over dingen die er niet in staan. In de inleiding staat het opzet van het plan geschreven. Het is een sociaal-economisch plan dat niet los te koppelen is van andere maatregelen. Het komt erop aan om eerst de welvaart te verzilveren. Welvaart is immers nog steeds de basis van welzijn en welbevinden. Iedereen moet mee zijn, daarom zijn welvaart en het sociaal-economische beleid niet alleen een zaak van koele cijfers of van bedrijven. In de bedrijven werken immers mensen. Een sociaal-economisch plan gaat dus ook over mensen. De heer Kris Van Dijck ontwaart in het plan de ambitie om iedereen te laten deelnemen. Gelijke kansen, een verhoging van de tewerkstellingscoëfficiënt enzovoort, zijn daarvoor belangrijk.

De spreker is blij dat het document niets nieuws bevat. Vlaanderen heeft immers geen baat bij telkens nieuwe ideeën zonder concretisering. Hij is blij met het document dat de voorbije twee jaar evalueert. Zo kan hij oordelen over de stand van zaken. Het sociaal-economische plan past in het regeerakkoord. De meerwaarde van het plan is de projectmatige werking. De projecten passen in de totaalvisie. Er zal gewerkt worden met fiches zodat opvolging en bijsturing mogelijk zijn.

Die methodiek wordt trouwens ook gebruikt in het Limburgplan dat zesmaandelijks geëvalueerd en eventueel bijgestuurd wordt. Die werkwijze maakt het mogelijk om op elk moment de stand van zaken te bepalen. Het parlement kan dan mee keuzes

maken en de regering op elk moment beoordelen. Het plan past in de meerjarenbegroting. Het parlement bespreekt de begroting en kan dus keuzes maken.

De spreker denkt dat de werkwijze van 'Vlaanderen in actie' mogelijk maakt dat het beleid een en ander opvolgt. Beleid is dan niet meer een kwestie van een selectief veld. Er komt transparantie in het beleid en de aanpak.

Het plan bevat impliciet wel een communautair aspect. Het regeerakkoord bevat immers een communautair onderdeel en het plan is niet bedoeld om het regeerakkoord te vervangen. Anderzijds staat in het plan dat er nog bijkomende hefboomen nodig zijn. Gisteren heeft de voorzitter van dit parlement een duidelijke oproep gedaan. Het verbaast de spreker niet dat die oproep niet op gejuich aan de andere kant van de taalgrens onthaald is. Het is wel belangrijk dat de Vlaamse meerderheid en eventueel alle Vlaamse partijen het benadrukken bij onderhandelingen.

Wallonië moet beseffen dat het baat heeft bij een economisch sterk Vlaanderen. Niemand in Vlaanderen zegt dat hij gebaat is bij een arm Wallonië. De visie of de strategie voor een verbetering van de Waalse economie verschilt. De meningen van de meeste Vlamingen botsen met de mening van de leidende klasse in Wallonië. Verantwoordelijkheid krijgen betekent ook verantwoordelijkheid nemen. Bepaalde regio's in Europa die staat geworden zijn zoals Slowakije, eens het armere broertje in Tsjechoslowakije, nemen hun verantwoordelijkheid en gaan er economisch op vooruit. Niemand heeft dus baat bij een arm Wallonië, want het zal, net zoals het zuiden van Nederland en Nord-Pas-de-Calais, een buur blijven. Vlaanderen moet eendrachtig het regeerakkoord blijven uitvoeren en zal met een sterke boodschap zeker gesprekpartners in Wallonië vinden.

De heer Van Dijck besluit dat 'Vlaanderen in actie' een belangrijk document is, niet alleen om het te bespreken maar vooral om het sociaal-economisch beleid van de Vlaamse Regering te beoordelen. N-VA zal het niet nalaten om het plan in daden om te zetten. Bij het begin van dit plan heeft de minister-president de steun van de N-VA-fractie.

II.7. Antwoord van de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering

Minister-president *Yves Leterme* neemt akte van het feit dat de heer Dewinter het voorliggende plan geen

slecht plan vindt en oordeelt dat de Vlaamse Regering de zaken goed beheert. Hij herhaalt zijn visie op het communautaire die hij dinsdag al uitvoerig toegelicht heeft. Het is evident dat Vlaanderen de bevoegdheden wil herschikken. De communautaire verzuchtingen staan trouwens in het regeerakkoord. Het was de bedoeling het uit te praten op een forum, door de federale meerderheid georganiseerd. Het forum functioneert niet, daarom is 2007, met de verkiezingen en een nieuwe meerderheid, het evidente moment om die ambities waar te maken. De toekomst zal uitwijzen welke formule gehanteerd zal worden.

Vlaanderen heeft een aantal parameters voor ondernemen niet in handen: de financiering van de sociale zekerheid, de fiscaliteit. Die zouden Vlaanderen en Wallonië nochtans toelaten om bedrijfseconomisch betekenisvol op te treden.

De kritiek dat het plan niets nieuws bevat, weerlegt de minister-president door te wijzen op 13 nieuwigheden: onder meer de competentieagenda, een aantal maatregelen voor het toerisme – een werkverschaffer voor laaggeschoolden – het maatschappelijk verantwoord ondernemen en een aantal sociale vernieuwingsprocessen, het KMO-innovatieplan, het E³-project, het Vlaanderen e-2010-project, de steden als brandpunt van innovatie en welzijn, de maritieme snelwegen, Flanders port area, de economische betekenis van Brussel, de klantvriendelijke overheid met de dienstverleningscharters, de foresight, het strakker hanteren van het scorebord. Dat laatste kan de verhoudingen tussen regering en parlement veranderen.

De minister-president beaamt dat de Vlaamse Regering op termijn werkt. De Vlaamse Regering wenst duidelijke keuzes te maken, maar beseft tegelijk dat duidelijke keuzes vaak tot scherpe kritiek leiden. Politiek is een richting kiezen en die vervolgens consequent volgen.

De minister-president vindt de woorden van de heer Caluwé over het beleidsvoorbereidende werk heel belangrijk. Hij suggereert om de geplande benchmarking ook ingang te laten vinden in de parlementaire debatten.

Ten aanzien van de heer Stassen benadrukt de minister-president dat emancipatie het best nagestreefd wordt door mensen een nuttige bezigheid te geven waarmee ze in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Mensen moeten door zinvol werk, vorming en opleiding het gevoel krijgen dat ze meetellen. De nadruk op talentontwikkeling in de breedte past in deze visie.

De Vlaamse Regering is niet blind voor de samenlevingsproblemen, maar de politiek mag niet surfen op de golven van de actualiteit. De Vlaamse Regering doet iets aan de samenlevingsproblemen. Voorbeelden daarvan zijn het inburgeringsbeleid en het veiligheidsbeleid van minister Van Brempt. Tegelijk moet de politiek een langetermijnvisie ontwikkelen en kiezen voor instrumenten die op de lange termijn doorwerken.

De minister-president is van oordeel dat duurzaamheid een onderdeel is van dit plan. Hij heeft begrip voor de kritische houding van de heer Stassen.

De minister-president is het niet eens met de mening van de heer Stassen dat dit plan gebaseerd is op een visie uit de jaren 50 en 60. Minister-president Leterme heeft dit plan voorbereid door allerlei recente en vergelijkbare documenten door te nemen uit Finland, Ierland, Beieren en Québec.

De heer *Jos Stassen* wijst erop dat de tweedeling in Ierland nooit groter is geweest dan nu. (*Samenspraken*)

Minister-president *Yves Leterme* waardeert de positieve appreciatie van mevrouw Ceysens. Continuïteit in de politiek is een van de ambities van de minister-president. Politieke keuzes leveren immers pas na een jaar of vijftien resultaat op.

Hij beaamt dat de benchmarking ruimer moet zijn dan Europa. Tegelijk benadrukt de minister-president het belang van het Europese sociaal model of het Rijnlandmodel. Dit model moet bestendig, vernieuwd en aangepast worden. Een aantal kenmerken van de Amerikaanse en Zuidoost-Aziatische samenleving zijn voor de minister-president onaanvaardbaar.

Mevrouw *Patricia Ceysens* vindt dat zonder benchmarking met Amerikaanse of Zuidoost-Aziatische landen Vlaamse bedrijven niet gestimuleerd mogen worden zich op deze markten te profileren. De minister-president herhaalt dat hij bereid is te benchmarken met niet-Europese markten.

Om het plan open te houden voor projecten voorgesteld door andere geledingen van de maatschappij, zal het budgettaire aspect pas naar aanleiding van de Septemberverklaring verduidelijkt worden.

De minister-president ziet mogelijkheden in de vermarkting van de Vlaamse kennis over de zorgsector. Er is een project over innovatie, betere kostenbeheersing, outsourcing en gezamenlijke aankopen.

In overleg met de vertegenwoordigers van de ambtenaren moet de Vlaamse Regering zoeken naar maatregelen die de omvang van het overheidsapparaat onder controle houden. De minister-president wijst erop dat het aantal personeelsleden bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap voor het eerst daalt. Hij benadrukt dat hij niet wil provoceren.

De minister-president dankt mevrouw Gennez voor haar steun. Een investeringsregering investeert meer dan alleen maar in infrastructuur. Omdat de Vlaamse Regering wil investeren in zaken die in de toekomst zullen opbrengen, investeert ze in mensen, vorming, opleiding, onderwijs en ondernemerschap. Zonder te investeren in mensen, gaat alle samenhang uit de samenleving verloren.

De minister-president gelooft niet in een systeem dat het innovatiebeleid beperkt tot een aantal door de overheid afgebakende domeinen. Hij is voorstander van vraaggestuurde concentratie in competentiepolen. Hij beaamt dat de discussie daarover nog niet rond is.

Vlaanderen moet in de eerste plaats slimme logistiek ontwikkelen die banen oplevert.

Ten aanzien van de heer Van Dijck stelt de minister-president dat werken met projecten de transparantie ten goede komt. Het plan ligt in het verlengde van het regeerakkoord. Een aantal doelstellingen worden scherper gesteld. Er wordt gewezen op de samenhang tussen de verschillende beleidsinitiatieven. Het is een poging om een aantal partners te mobiliseren.

III. BESPREKING VAN DE VIER UITDAGINGEN

III.1. Uitdaging I: Voluit voor elk talent

1.1. Tussenkomen van de heer Gilbert Van Baelen

De heer *Gilbert Van Baelen* is van oordeel dat onderwijs voor grote uitdagingen staat. Onderwijs zal dit plan effectief gestalte moeten geven. De spreker vindt het positief dat wordt vertrokken vanuit brede talentontwikkeling. Breed betekent kennis en kunde. Voorop staat dat het beste uit elk kind moet worden gehaald. Dat geldt zowel voor de zwakke als voor de sterke leerlingen. In het plan staat dat scholen de

sleutel tot de toekomst vormen. De spreker benadrukt dat scholen daarin niet alleen mogen staan.

De spreker is het eens met de analyse van de onderwijskwaliteit en van de leerkloof tussen de zwakste en de sterkste leerlingen. Internationale onderzoeken tonen aan dat de zwakste leerlingen in Vlaanderen beter scoren dan de zwakste leerlingen in andere landen. De leerkloof verdient alle aandacht, maar mag de aandacht niet afleiden van de algemene kwaliteit.

De spreker vindt de leerlijn van basisonderwijs naar levenslang en levensbreed leren belangrijk. In dat debat krijgt het kleuteronderwijs echter geen aandacht. Internationale onderzoeken tonen aan dat het kleuteronderwijs extra aandacht moet besteden aan de zwakke kleuters. Emancipatie begint volgens de spreker al in het kleuteronderwijs.

De spreker is tevreden dat Accent op Talent als eerste concrete project naar voren wordt geschoven. Technische en technologische competenties zijn erg belangrijk. Hij pleit ervoor om al in het basisonderwijs aandacht te besteden aan techniek en technologie.

De spreker is het eens met het voornemen van de Vlaamse Regering om het watervalstelsel te doorbreken. Naast het watervalstelsel wil de spreker ook de tussenschotten tussen ASO, TSO en BSO doorbreken. Hij verwijst in dat opzicht naar de middenscholen.

De heer Van Baelen vindt ook dat de instroom in het hoger onderwijs breder moet. Hoe groter de instroom, hoe groter de uitstroom en de differentiatie. Het watervalstelsel moet bestreden worden door het zalmpincipe.

De spreker pleit voor opleidingsmogelijkheden in de nabije omgeving van de leerlingen. Hij is ervan overtuigd dat zwakke leerlingen op die manier overtuigd kunnen worden een hogere opleiding aan te vatten.

Talentrijke jongeren moeten ook gestimuleerd worden om hun hogere studies verder te zetten en naar excellentie te streven. Talentrijke jongeren die een professionele bachelor volgen moeten overtuigd worden om daarna nog een academische master te volgen. Er mag geen bovengrens zijn. In die context verwijst de heer Van Baelen naar de onderzoeksmaster, die op de kruising ligt tussen wetenschap en innovatie, en academisch hoger onderwijs.

De spreker gaat ermee akkoord dat de instroom moet verbreden. Hij benadrukt dat de top van de piramide ook alle kansen moet krijgen. In dat opzicht is internationale uitwisseling een mogelijkheid.

Wanneer inspanningen geleverd worden om excellente onderzoekers uit het buitenland terug te halen, moeten jonge onderzoekers alle kansen krijgen om zelf uit te groeien tot excellente onderzoekers.

Niemand kan tegen de integratie van leren en werken zijn. In het plan staat dat de kwalificaties van schoolverlaters niet overeenstemmen met de behoeften van de arbeidsmarkt. Volgens de spreker staat minister Vandenbroucke als minister van Onderwijs en Werkgelegenheid voor een grote en belangrijke uitdaging. Hoe kan Onderwijs flexibel gestimuleerd worden om in te spelen op arbeid? Hoe kan Onderwijs ertoe worden aangezet om te anticiperen in plaats van te reageren? Onderwijs is volgens de spreker heel behoudsgezind.

Gezien het ruime tijdsperspectief suggereert de spreker fundamenteel na te denken over de organisatie van het secundair onderwijs. Hij suggereert een onderscheid te maken tussen arbeidsmarktgericht onderwijs en doorstroomgericht onderwijs.

De spreker is ingenomen met het voornemen van de minister om de infrastructuur van de verschillende opleidingsverstrekkers beter op elkaar af te stemmen. De spreker roept op om na te gaan over welke infrastructuur de opleidingsverstrekkers beschikken op regionaal vlak.

De heer Gilbert Van Baelen kijkt met belangstelling uit naar het plan Ondernemend onderwijs en naar het actieplan om de kennis van vreemde talen te stimuleren.

1.2. Tussenkoms van mevrouw Kathleen Helsen

Mevrouw Kathleen Helsen wijst erop dat sommige parlementsleden hebben opgemerkt dat er in deze nota weinig nieuws staat. Volgens de spreker is het juist een kwaliteit van deze nota dat het niet om een volledig nieuw plan gaat. Het onderwijsveld zit niet te wachten op grootse nieuwe plannen. Het is van belang dat onderwijs in deze nota een plaats krijgt binnen het sociaal-economische beleid. Dat is een meerwaarde.

Mevrouw Helsen vindt het belangrijk dat wordt uitgegaan van de correcte analyse dat het Vlaamse

onderwijs kwalitatief hoogstaand is, dat er een goede talenkennis aanwezig is, en dat het gemiddeld onderwijsniveau van de bevolking vrij hoog is.

In het plan staan enkele knelpunten die tijdens de volgende bestuursperiode zouden moeten worden aangepakt met zeer gerichte acties.

Mevrouw Helsen is het niet eens met de heer Stassen. Onderwijs wordt volgens haar in de nota wel degelijk voorgesteld als een zaak van brede persoonlijkheidsontwikkeling, talentontwikkeling en opvoeding. Dit is de hoofdzaak. De voorbereiding op het hoger onderwijs en op de arbeidsmarkt zijn afgeleide doelstellingen. De spreker is tevreden dat dit het uitgangspunt is van de nota. Onderwijs is inderdaad niet louter belangrijk voor tewerkstelling.

Om de ongekwalificeerde uitstroom, die vrij hoog is in Vlaanderen, aan te pakken, moet de studiekeuzebegeleiding inderdaad worden verbeterd. Dit is belangrijker dan een grootscheepse wijziging van de onderwijsstructuren.

De nota besteedt zeer veel aandacht aan het aanbieden van ervaring aan de leerlingen op de werkplek. Dat is positief. De spreker staat volledig achter het voltijds engagement voor leerlingen die kiezen voor het alternerend leren en steunt het aanbod van stages aan jongeren. Ze onderstreept wel dat stages niet mogen georganiseerd al doel op zich. Ze moeten een plaats krijgen in de totale opleiding. Er is nood aan een nog verdergaande samenwerking tussen Onderwijs en economische actoren. Het is positief dat de samenwerking met VDAB wordt verruimd.

Mevrouw Helsen wijst er voorts op dat in de nota wordt gesteld dat het van groot belang is om jongeren te motiveren, en om ze meer toe te leiden naar de opleidingen techniek en wetenschap. Over dit actiepoint wordt reeds vele jaren gesproken. Het vereist een mentaliteitswijziging bij de bevolking. Dit is moeilijk, maar is wel degelijk mogelijk. Het is van belang om kinderen vanaf zeer jonge leeftijd en doorheen hun volledige loopbaan ruime kansen te geven om in het onderwijs te ontdekken wat met techniek mogelijk is.

Er zal volgens de spreker een voldoende aanbod moeten worden gecreëerd op het vlak van techniek in het hoger onderwijs, als verlengstuk van het technisch secundair onderwijs.

Mevrouw Helsen is het er met de heer Van Baelen over eens dat de bachelor-opleidingen zeer nabij dienen te worden ingericht. Dit is vooral van belang

voor kwetsbare doelgroepen. De overheid moet erin slagen om nieuwe doelgroepen aan te spreken, die hun weg vinden naar het hoger onderwijs.

Mevrouw Helsen is tevreden over de benadering in de nota dat succes halen in het hoger onderwijs en de universiteiten een gedeelde verantwoordelijkheid is van studenten en instellingen.

Mevrouw Helsen wijst erop dat er een sociaal-economisch forum zal worden geïnstalleerd om te zorgen voor de globale opvolging. Het parlement kan een belangrijke rol spelen om de thema's verder uit te diepen. Onderwijsactoren moeten een ruime plaats krijgen binnen het sociaal-economisch forum.

1.3. Tussenkoms van mevrouw An Michiels

Mevrouw An Michiels wijst erop dat der meeste zaken die betrekking hebben op het beleidsdomein Onderwijs reeds bekend zijn. Binnen de commissie Onderwijs bestaat er een vrij grote eensgezindheid over. De commissie heeft hierover al overleg gepleegd en heeft in dit kader al werkbezoeken afgelegd. Onder meer over het stimuleren van techniek en technologie, reeds vanaf het lager onderwijs, stelt niemand zich nog vragen. Allicht leggen de verschillende partijen wel andere accenten voor wat betreft de invulling.

De grote uitdaging bestaat erin om een en ander te vertalen naar het grote publiek en naar de scholen. Daar moet nog veel werk verricht worden. In de commissie bestaat er eensgezindheid over het doorbreken van het watervalstelsel, over de nood aan aandacht voor technische opleidingen enzovoort, maar in de scholen en bij de ouders is er nog veel werk aan de winkel.

Mevrouw Michiels zou willen dat het tweede project, 'succes in studeren en onderzoek ondersteunen' nog uitgebreid aan bod zou komen in de commissie. Niemand stelt nog in vraag dat er nog heel wat werk aan de winkel is om de financiering van het hoger onderwijs anders aan te pakken.

1.4. Tussenkoms van de heer Jef Tavernier

De heer Jef Tavernier onderstreept dat onderwijs gericht moet zijn op een volledige persoonsontwikkeling. Alleen al uit de titel waaronder het hoofdstuk over onderwijs wordt behandeld, namelijk 'Soci-

aal-economische impuls voor Vlaanderen' blijkt dat onderwijs in functie van de sociaal-economische ontwikkelingen wordt gesteld. De spreker maant in dit verband aan tot voorzichtigheid. Onderwijs mag niet uitsluitend in functie van de arbeidsmarkt staan. De spreker wijst er in dit verband op dat ook persoonsontwikkeling van belang is voor een goede aansluiting bij de arbeidsmarkt.

De heer Tavernier onderstreept dat het van belang is dat er niet alleen inspanningen worden geleverd vanuit het onderwijs, maar ook vanuit het bedrijfsleven. De spreker mist in de nota een oproep aan ondernemingen. Zo moet er gezorgd worden voor voldoende stageplaatsen. Er moet ook gewerkt worden aan tewerkstelling van allochtonen. Er moet onderzocht worden hoe het komt dat de tweede en derde generaties het moeilijk blijven hebben. De kloof blijft bestaan of wordt zelfs groter.

De heer Tavernier gaat vervolgens in op de talentontwikkeling. Niet alleen voor allochtonen, maar ook voor autochtonen die niet mee zijn. Er wordt in dit kader zeer veel verwacht van de scholen. Voor een bepaalde categorie jongeren kan de school een en ander niet alleen opvangen. De nadruk zal moeten liggen op een globaal welzijnswerk, om de leerattitudes te begeleiden, om te vermijden dat een bepaalde groep generatie na generatie tot de onderkant van de samenleving afzakt. Het basisonderwijs is daarbij belangrijk. Iedereen erkent het probleem, maar over de oplossingen lopen de meningen uiteen. Oplossingen zouden kunnen zijn: kleinere klassen, een verlaging van de schoolplichtige leeftijd enzovoort. Er moeten dringend maatregelen worden genomen. In de derde kleuterklas kan bijvoorbeeld al werk gemaakt worden van een taalbad en van betere begeleiding. Later kan een en ander dan uitgebreid worden naar latere leeftijden.

De heer Tavernier is ontgoocheld over wat er zal gebeuren vanaf 1 september 2006. Alle grote hervormingen zijn uitgesteld, ook al waren ze bij het begin van de legislatuur gepland voor begin 2006. In het bilan van twee jaar Vlaamse Regering staat dat het onderwijsbeleid op de sporen staat. Dit betekent zoveel als: we zijn er nog niet. De spreker hoopt dat een en ander voor juni volgend jaar in het parlement zal kunnen worden besproken.

De heer Tavernier gaat vervolgens in op het deel 'ondernemend onderwijs'. In het onderwijs moet inderdaad voldoende aandacht worden besteed aan

ondernemen en economie. Economie is echter ruimer dan alleen ondernemen. Ondernemerschap kan worden ondersteund, maar het is van belang om ook te zorgen dat alle randvoorwaarden vervuld zijn. Niet iedereen hoeft te ondernemen. Men moet op een verantwoorde manier ondernemen.

De heer Tavernier wijst erop dat er binnen de ondernemingen geklaagd wordt over het gebrek aan trouw van de jongeren. Na enkele maanden opleiding binnen de onderneming zijn ze weer weg. De spreker stelt echter vast dat veel jongeren beginnen te werken met interimcontracten. Het gaat om dagcontracten. Volgens de spreker is het dan ook weinig verwonderlijk dat de loyaleiteit beperkt is. De heer Tavernier vraagt in dit verband ook een structureel engagement van de ondernemingen.

Er zou werk gemaakt worden van een stroomlijning van de verschillende opleidingen in BSO, VDAB, Syntra enzovoort. De heer Tavernier vraagt zich af of dit de enige ambitie is. Is er geen nood aan een geïntegreerde aanpak tussen de ministers van Werk en Onderwijs? De spreker vraagt wat in dit verband de bedoeling is.

De heer Tavernier meent dat er niet aan de structuren van het onderwijs hoeft te worden gemorreld, behalve voor wat betreft de middenschool. De middenschool moet ernstig worden genomen en moet worden gepromoot. Er zullen knopen moeten worden doorgehakt. Er moet ook werk gemaakt worden van de beschotten tussen ASO, BSO en TSO.

1.5. Tussenkoms van mevrouw Cathy Berx

Mevrouw *Cathy Berx* wijst erop dat de minister-president heeft opgemerkt dat mensen de eerste kritische succesfactor zijn. Het zou dan ook merkwaardig zijn als onderwijs geen prominente rol zou hebben gekregen in dit plan.

Mevrouw Berx meent dat onderwijs niet wordt gereduceerd tot het louter economische, zonder oog voor de brede persoonsontwikkelingen. Zowel in deze nota als in andere beleidsdocumenten die eerder werden besproken, wordt daar wel degelijk aandacht aan geschonken.

Mevrouw Berx gaat in op de discussie over de beschotten. De keuze voor een sterke middenschool wordt breed gedragen. Ze staat los van de vraag of

de beschotten verder moeten worden weggewerkt of niet. Er bestaat volgens de spreker geen nood aan een grote nieuwe structuurhervorming. Een discussie over de mogelijkheid om Latijn en fietsherstelling te combineren, zou een virtuele discussie zijn. Daar zitten allicht niet veel mensen op te wachten.

Zeer veel kan volgens de spreker worden opgelost met een sterk doorgedreven studie-oriëntering en studiebegeleiding. Mevrouw Berx wijst erop dat ook in het Pisa-rapport wordt gesteld dat een comprehensief onderwijs niet echt een verklarende factor is voor de al dan niet grote kloof tussen allochtonen en autochtonen.

Hoewel er geen nood is aan grote structuurhervormingen, is het wel aangewezen dat er bruggen zouden bestaan tussen ASO, TSO en BSO. Bovendien is het van belang om voluit te gaan voor een brede middenschool, waar iedereen in aanraking kan komen met de verschillende mogelijke studierichtingen.

Mevrouw Berx is het eens met de heer Van Baelen dat hoger onderwijs een en-en-verhaal is. Er moet gewerkt worden aan verbreding en verdieping, er moeten nieuwe groepen worden aangesproken en er moet werk worden gemaakt van excellentie.

De spreker vraagt zich af of de doelstelling van verdere democratisering haalbaar is, indien enkel werk gemaakt wordt van het aanmoedigingsfonds, zonder een duidelijke compensatie van gedeelde inkomsten voor personen die met een beurs of bijna-beurs studeren. Er moet werk gemaakt worden van een compensatie van de inschrijvingsgelden. Zoniet zullen instellingen van het hogere onderwijs onvoldoende moeite doen om ook bij deze doelgroep te recruter en om voluit te gaan voor een forel-model.

1.6. Tussenkoms van de heer Ludo Sannen

De heer *Ludo Sannen* gaat in op de kritiek die hem in de mond werd gelegd over dit plan. Hij zegt dat hij er op 28 juni enkel op gewezen heeft dat een businessplan te beperkt is om te kunnen spreken van een sociaal-economisch plan. Op 10 juli heeft de spreker echter vastgesteld dat het wel degelijk om een sociaal-economisch plan gaat.

Er zijn vier duidelijke invalshoeken. Het wordt gedragen door duurzaamheid en internationalisering. De spreker onderstreept dat een ecologist van de eenen-

twintigste eeuw niet mag blijven steken in een retoriek van de jaren zeventig en tachtig. Men mag niet bang zijn van economie. Men moet durven meegaan met een regering die gedurfd heeft om een sociaal-economisch plan naar voren te schuiven, maar die daarnaast onder meer ook een milieubeleidsplan heeft. Dit plan mag niet worden beoordeeld volgens maatstaven die er niet op van toepassing zijn.

De heer Sannen is er zich van bewust dat het sociaal-economische plan niet los staat van alle andere dynamieken die deze regering op gang brengt.

Volgens de heer Sannen poogt dit plan een economische dynamiek op gang te brengen door middel van voornamelijk immateriële elementen. Onderwijs kan daarbij een belangrijke rol spelen. Vlaanderen heeft geen ondernemingscultuur. De cultuur in Vlaanderen is gebaseerd op angst, veeleer dan op risico. Men moet leren omgaan met risico en falen. Het onderwijs kan daarbij een rol spelen. Attitudes worden mede gevormd door onderwijs.

Onderwijs heeft slechts beperkte mogelijkheden voor innovatie en creativiteit. Binnen het Vlaamse onderwijsbeleid bestaat er een voortdurend spanningsveld tussen vernieuwing, creativiteit en innovatie en anderzijds regelgeving en juridisering. De spreker wijst erop dat er vandaag nog in de plenaire vergadering initiatieven zullen worden goedgekeurd waarbij ruimte wordt gemaakt voor creativiteit in het onderwijs. Bepaalde parlementsleden hebben in de commissie een juridiserende aanpak van het onderwijs naar voren geschoven. Hierdoor zou elke creativiteit en innovatie onmogelijk worden gemaakt. Leerlingen en studenten kunnen enkel tot creativiteit en innovatie aangezet worden, als ook scholen de nodige ruimte krijgen om buiten de lijntjes te kleuren.

De heer Sannen heeft er geen probleem mee dat onderwijs zo prominent aanwezig is in de nota. Wel integendeel. Onderwijs is in eerste instantie een harde sector. Het onderwijs zorgt ervoor dat mensen in de samenleving kunnen participeren. Zolang jongeren van allochtone afkomst uitzicht hadden op werk in de mijnen, bestonden er veel minder samenlevingsproblemen. Nu blijven ze steken in de werkloosheid. Een verkeerde opleiding, onvoldoende opleiding spelen hierin een rol. Anderzijds worden ondernemers in dit kader te weinig gewezen op hun verantwoordelijkheid.

De heer Sannen vindt het positief dat de regering niet alleen aandacht schenkt aan technisch en beroeps-

derwijs, maar ook aan de ondernemingen. Misschien moet sterker de verantwoordelijkheid bij de ondernemers gelegd worden. De problemen met stages en ervaring op de werkvloer bestaan al lang.

Dat staat trouwens ook in de VOKA-nota's, maar de ondernemers hebben nog niet altijd die openheid om leerlingen op de werkvloer toe te laten.

In de nota ontwaart de heer Ludo Sannen twee lijnen: enerzijds een nieuwe democratiseringsgolf, anderzijds kwaliteitsgaranties. De kritiek dat de nota te veel een opsomming is, weerlegt de spreker door erop te wijzen dat de projecten ook krachtlijnen bevatten. Voor-noemde krachtlijnen van democratisering en kwaliteit komen terug en kunnen dan besproken worden in de commissies.

Kwaliteit in het onderwijs betekent een betere aansluiting op de arbeidsmarkt, een totale participatie, het aansnijden van elk talent. De nota bevat ook een onderdeel over het hoger onderwijs. Het nieuwe financieringssysteem moet de gelijke kansen realiseren maar ook de kwaliteit garanderen. Kwaliteit in het hoger onderwijs is maar mogelijk als er voldoende kritische massa is voor wetenschappelijke onderbouwing en inbedding, maar ook voor de onderwijsverstrekking. Daarom moet men volgens de spreker durven nadenken over vormen van rationalisering en kenniscentralisatie, zeker voor de masteropleidingen. Nieuwe structuren zijn niet dadelijk nodig, maar wel samenwerkingsverbanden die verder gaan dan hogescholen onderling of dan associaties tussen hogescholen en universiteiten.

1.7. Tussenkomen van de heer Jan Laurys

De heer Jan Laurys vindt het goed dat er geregeld plannen gemaakt worden. Uit het pact van sociale solidariteit is 50 jaar welvaart geput. Het plan is nog geen pact, maar de spreker hoopt dat de verschillende partijen bereid zijn om een pact te sluiten. De eisen zijn heel realistisch en concreet. Dat was voorheen niet altijd het geval. De spreker herinnert zich creatieve projecten die bestonden uit gebakken lucht en toch veel geld kostten.

Het pact van Vilvoorde formuleerde 21 doelstellingen voor de 21e eeuw. Het is de spreker niet echt duidelijk wat de verhouding is met dit nieuwe plan. Hij hoopt dat daarop ingegaan kan worden tijdens de commissiebesprekingen.

De heer Jan Laurys zegt dat er wel verwezen wordt naar de verhouding Vlaanderen-Brussel. Hij mist echter de verhouding Vlaanderen-Wallonië. Wallonië is een afzetgebied en heeft een arbeidsreserve. Daarvan wordt niet gerept. Dat is trouwens nog iets anders dan een overeenkomst afsluiten.

In het plan wordt er veel verwezen naar werkgroepen, symposia enzovoort. Ook dat is niet nieuw. De spreker vraagt voldoende opvolging en consideratie voor de conclusies. Sommigen zeggen onterecht dat er te weinig aandacht is voor de zwakste groepen. In het hoofdstuk over de sociale economie staan immers nogal wat sociale maatregelen. De spreker vraagt dat de doelgroep ook voldoende bewaakt wordt. Ook in de sociale economie worden de zwaksten immers uitgerangeerd omdat de sector meer en meer moet beantwoorden aan de economische winstwetten. De heer Laurys vindt het niet zo erg dat er een kloof is, het interesseert hem meer hoe goed de onderste sociale laag het heeft. Zelfs de onderste sociale laag in Ierland zal niet terug willen naar de situatie van 15 jaar geleden.

Ook de sluitende aanpak past in de idee van vertrouwen geven. Het werkplekleren geniet ook de steun van de spreker. De stages zijn al 15 jaar een knelpunt. Er zijn gewoon geen plaatsen. Als dat niet verandert, blijft het bij nobele intenties. Het is nodig om de bedrijven warm te maken voor stages van TSO en BSO.

De spreker heeft niets gelezen over de erkenning van de elders verworven competenties tenzij de ervaringsbewijzen die vervangen. Als dat het geval is, wil de spreker waarschuwen voor het terugkeren van dezelfde ideeën in een andere verpakking. Dat kan misleidend zijn. Nieuw is ook de aandacht voor de werkbaarheid, totnogtoe is dat door alle partijen met een zeker cynisme benadert. Ook de burnout en de vervroegde uitstap krijgen aandacht.

De heer Laurys zegt dat er inzake innovatief omgaan met overheidsopdrachten verwezen wordt naar clausules over milieu, duurzaamheid enzovoort. Is het niet mogelijk om ook een sociale clausules voor specifieke doelgroepen in te lassen? De spreker heeft het niet over quota.

1.8. Tussenkomen van de heer Dirk De Cock

De heer *Dirk De Cock* onderstreept dat onderwijs de duurzame component van de economie is. De

leerkloof tussen groepen is gedetecteerd. De spreker denkt dat de scholen zoveel mogelijk moeten ingebed worden in de buurt. De brede school is daarbij doorslaggevend. Elk talent is belangrijk. De oorzaken van de kloof liggen vast. Er moet dus zo vlug mogelijk ingeschoold worden. Het kleuteronderwijs moet kleuteronderwijs blijven. Bijkomend Nederlands is enkel wenselijk in flexibele trajecten. De individuele leerwinst van elke leerling moet centraal staan.

De spreker pleit voor het modulaire systeem in BSO. Er moet voorrang gegeven worden aan het wegwerken van de beschotten in het secundair onderwijs. De middenschool is daartoe een aanzet. Cruciaal is het accent op levenslang en levensbreed leren. De heer De Cock begrijpt dat levensbreed leren hier de duurzame component is.

De talenkennis op het einde van het leerplichtonderwijs gaat er iets op achteruit. Vlaanderen speelt zijn voorsprong kwijt. Als Vlaanderen aanwezig wil zijn op de exportmarkt, is een gedegen talenkennis nodig. Het aantal studenten dat aan een Erasmusuitwisseling deelneemt, daalt. De studenten lijden te veel aan het hotel mamasyndroom. Verder van huis studeren is aan te raden. In de vorige constellatie deden studenten hun Erasmuservaring voornamelijk op in hun eerste licentie terwijl in de Bama-structuur het derde opleidingsjaar een finaliteitsjaar is. Dat genereert bijkomende problemen, soms zelfs ingebouwd door de onderwijsverlener. Die problemen moeten worden aangepakt.

De uitgestoken hand naar Brussel is ook voor een persoonsgebonden materie als onderwijs heel erg belangrijk. De heer De Cock denkt dat het Nederlandstalige onderwijs in Brussel kan helpen om een deel van de grootstedelijke problemen op te lossen.

1.9. Antwoorden van de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming

Minister *Frank Vandenbroucke* vond de opmerkingen heel interessant. Iedereen is het erover eens dat onderwijs veel meer moet doen dan zoeken naar een aansluiting met de kennissamenleving, de kennis-economie en de arbeidsmarkt. Als het onderwijs echter beoordeeld wordt op de gelijke kansen, op de bijdrage tot de persoonlijkheidsontwikkeling, op emancipatie, op overgedragen waarden, is het reali-

seren van de aansluiting op de kenniseconomie een noodzakelijk onderdeel.

De minister vindt het belangrijk dat verschillende sprekers bevestigd hebben dat de scholen dat niet alleen kunnen. De Vlaamse Regering vraagt veel van de scholen, onder meer innovatie, maar ze kunnen het niet alleen. Daarom zoekt de regering bondgenootschappen, niet alleen met welzijn, maar ook met het bedrijfsleven.

De methode is niet exhaustief. De regering heeft enkel een opsomming gemaakt die geïllustreerd wordt met boeiende projecten. Dat is de reden waarom kleuteronderwijs er niet in staat. Lager en kleuteronderwijs moeten minder dan secundair onderwijs vernieuwen, want in het lager onderwijs is al heel wat bereikt.

Het secundair onderwijs heeft behoefte aan vernieuwing. Het is misschien niet nodig om de hele structuur om te gooien maar er moet toch een en ander veranderen. De minister is er niet van overtuigd dat de middenscholen het probleem zullen oplossen. De middenscholen zijn immers vaak ASO-scholen. Ze zijn vaak doordrenkt van academische opvattingen over studeren. Er is dus meer nodig.

De minister is ervan overtuigd dat technologie aan bod moet komen in het kleuteronderwijs, het lager onderwijs en het secundair onderwijs. Dat is een opdracht voor alle niveaus. Het secundair onderwijs moet echter innoveren. De minister worstelt er zelf nog mee en zal dus geen grote uitspraken doen. De projecten zoals 'accent op talent', moeten de basis zijn van richtinggevende uitspraken in de tweede helft van de regeerperiode. Het zal allicht aan de volgende regering zijn om daar structurele gevolgen aan te geven. De minister is voorlopig zeer voorzichtig als het gaat over de beschotten. Elk hervormingsvoorstel heeft immers pro en contra's en vergt een genuanceerde discussie.

Het aanmoedigingsfonds leent zich bij uitstek tot een projectmatige benadering. Daarom is het hoger onderwijs prominent aanwezig. Als de idee aanvaard wordt, komen er bilaterale overeenkomsten tussen de Vlaamse overheid en alle instellingen voor hoger onderwijs. In dat contract staan de doelstellingen, de werkwijze en de beoordelingscriteria. De methode kan echter zeer divers zijn.

Excellentie is voor de minister een onderdeel van de idee kwaliteit. In de Verenigde Staten is er een waaier

aan kwaliteitsniveaus in het hoger onderwijs, de kwaliteit is soms bijzonder laag. Europa legt een voldoende sterk basisniveau vast, maar laat daarboven wel variatie in kwaliteit toe. Toptalenten moeten top-prestaties kunnen leveren in de academische wereld. De formule van de onderzoeksmaster is Nederlands. De minister weet niet of die zomaar kan worden overgenomen, hij is het echter eens met de achterliggende idee. De minister wil de sociale ambitie van het hoger onderwijs waarmaken met aandacht voor kwaliteit en excellentie.

In de oorspronkelijke tekst van de minister had de minister niet gesproken over een forse expansie van het hoger onderwijs in de jaren zestig, maar wel over een spreiding van de kandidaturen. De spreiding van de kandidaturen heeft een rol gespeeld bij de democratisering van het hoger onderwijs. Een rationeel aanbod betekent het concentreren van de onderzoeksgerichte delen van het onderwijs in onderzoekszwaartepunten. Zo mogen er niet te veel zijn, maar voor andere delen van het hoger onderwijs kan spreiding belangrijk zijn. Bij de rationalisering zal er dus een onderscheid gemaakt moeten worden tussen bachelors en masters. De minister rekent op een wijs oordeel van de erkenningcommissie en de NVAO.

De minister denkt dat een toelage van 50 percent voor beursstudenten ten opzichte van een niet-beursstudent, het verlies aan inschrijvingsgeld compenseert. Hij vreest dat hij niet zal kunnen ingaan op het pleidooi van Antwerpen om dat te wijzigen in een factor 3. Dat zal verder besproken worden bij het financieringsmodel.

De afstemming tussen de onderwijsverstrekkers staat niet in het plan maar zal aan bod komen bij het decreet over het volwassenenonderwijs. De minister zal het onderwijs en het parlement trachten te overtuigen dat de formule van de consortia op een zachte manier de afstemming tussen basiseducatie, volwassenenonderwijs, VDAB-aanbod, zal realiseren.

De minister zal behalve de innovatie en de bondgenootschappen nog een aantal concrete suggesties onthouden. Vooreerst is de minister het eens met de suggestie van mevrouw Helsen dat de onderwijswereld meer vertegenwoordigd moet zijn op het sociaal-economische forum. Hij zal dat onderzoeken. De heer Van Baelen sprak over een inventaris van de opleidingsstructuur. Het decreet geeft de RTC's een viertal opdrachten. Dergelijke inventaris maakt daar niet echt deel van uit. De minister stelt de minister-

president voor om eventueel een bijkomend project toe te voegen aan het plan. Het kan, na overleg met de onderwijswereld, bijvoorbeeld een opdracht zijn voor de RTC's om de opleidingsinfrastructuur in en buiten het onderwijs te inventariseren.

De minister is het eens met de opmerkingen van de heer Sannen over het verantwoord ondernemen. Hij bevestigt dat ervaringsbewijzen de nieuwe term is voor elders verworven competenties. Werkbaarheid is cruciaal en zal niet alleen met woorden beleiden worden. Sociale clausules worden beperkt door de Europese regelgeving, tenzij in de sector van de sociale economie. De minister zal daar rekening mee houden. De minister is er tot slot nog niet uit of het modulaire systeem al dan niet de toekomst is voor het beroepsonderwijs.

III.2. Uitdaging II: Creativiteit, innovatie als cultuur, ondernemerschap

2.1. Tussenkoms van de heer Koen Van den Heuvel

De heer *Koen Van den Heuvel* is van mening dat een optimale deelname aan de arbeidsmarkt een voorwaarde is om te integreren in de Vlaamse samenleving. Duurzaamheid en sociale accenten komen in verschillende projecten terug. Dit plan is niet louter een sociaal-economisch plan. Het probeert alle Vlamingen deel te laten nemen aan de toekomst.

Wanneer de spreker de verschillende projecten binnen uitdaging II overloopt, botst hij op een aantal thema's die al uitvoering zijn besproken. Hij is tevreden met de ruime aandacht voor de internationalisering van de Vlaamse economie als afzonderlijk project en als horizontaal aandachtspunt. Naar aanleiding van de beheersovereenkomst met de FIT is daarvan van gedachten gewisseld. De spreker is tevreden dat het FIT op korte termijn wordt geoperationaliseerd en ruime aandacht schenkt aan de BRIC-landen.

De voorbije maanden is in commissie gediscussieerd over heel wat deelaspecten van het innovatiebeleid: KMO-innovatie, innovatie door overheidsopdrachten enzovoort. De spreker vindt het belangrijk dat innovatie in de gezondheidszorg een afzonderlijk project wordt. Vlaanderen staat op dat vlak aan de top. Universiteiten, industrie en onderzoeksinstellingen moet nog nauwer samen- en netwerken.

Het strategische comité naar Fins voorbeeld moet de Vlaamse invalshoek bewaken. Dit mag geen federale bevoegdheid worden.

De spreker is geen voorstander van het Waalse systeem waarin de Waalse regering zelf enkele excellentiepolen kiest. Anderzijds heeft een bottom-upbenadering ook grenzen gezien het beperkte budget. De Vlaamse overheid zal toch een richting moeten kiezen. Belangrijk is dat wordt voortgebouwd op competentiepolen en strategische onderzoekscentra.

Volgens de spreker komen de bezorgdheden van de industriële sector – innovatie en internationalisering – wel sterk aan bod in dit plan. Er wordt horizontaal gewerkt. De sectorale rondetafelconferenties worden getrokken door de Vlaamse Regering.

De spreker wijst afsluitend op het belang van meten. Het Vlaams Parlement moet de evolutie volgen. Hij is het eens met het voornemen om in de benchmarking rekening te houden met alle topregio's. De spreker mist een analyse van de demografische uitdagingen.

2.2. Tussenkoms van de heer Jan Penris

De heer *Jan Penris* mist aandacht voor de traditionele industriële sectoren. Ook deze sectoren zijn innovatief, creatief en scheppen werkgelegenheid.

De spreker merkt op dat het plan alle instrumenten die creativiteit en ondernemerschap moeten bevorderen, herbevestigt. Hij verwijst naar het Vlaams Agentschap Ondernemen, Virtueel Portaal, Winwinlening, het Vlaams Innovatiefonds enzovoort. Minister Moerman kan op de steun van het Vlaams Belang blijven rekenen.

De spreker vindt het FIT een interessant beleidsinstrument. Het FIT probeert een aantal investeerders binnen te halen. De spreker hoopt echter dat niet geïnvesteerd wordt om te investeren. Investerings moeten werkgelegenheid opleveren. FIT moet zich richten op arbeidsintensieve investeringen.

ICT mag volgens de heer Penris niet de enige innovatiehefboom zijn. Het plan moet ook aandacht opbrengen voor de nanotechnologie, biotechnologie, ruimtevaartindustrie of nucleaire technologie. In het plan suggereert men bijvoorbeeld om op zoek te gaan naar gescheiden energiebronnen. Vlaanderen mag zijn nucleaire kennis niet opgeven.

De spreker stelt vast dat de ondernemerswereld kritisch positief reageert. VOKA was bij het aantreden van deze regering positief maar stelt nu vast dat de motor begint te sputteren. De spreker vindt dat rekening moet worden gehouden met deze vaststelling. De spreker hoopt net zoals VOKA dat de voorbereide plannen nu vruchten beginnen af te werpen.

De spreker is gecharmeerd met het feit dat de toeristische sector als nieuw speerpunt wordt opgenomen in het beleid. Toerisme kan voor heel wat meerwaarde zorgen.

2.3. Tussenkoms van de heer Karlos Callens

De heer *Karlos Callens* is ontgoocheld dat het plan met geen woord rept van land- en tuinbouw. Het plan heeft het even over hoevelogies en hoevekamperen. Er is geen aandacht voor zorgboerderijen in de zorg- en welzijnsector. Er is evenmin aandacht voor productdiversificatie binnen de landbouwsector. Koolzaad, biomethanisatie en mestverwerking komen niet aan bod. Biomassa en bio-energie krijgen geen aandacht.

2.4. Tussenkoms van mevrouw Trees Merckx-Van Goey

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* beaamt dat landbouw niet als afzonderlijke sector wordt benaderd. In de inleiding bij dit plan vraagt de Vlaamse Regering alle sectoren vergelijkbare plannen te ontwikkelen. De voorzitter gaat ervan uit dat de landbouwsector tijdens het reces dergelijke voorstellen zal lanceren.

2.5. Antwoorden van mevrouw Fientje Moerman, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel

Minister *Fientje Moerman* zegt dat bewust is gekozen voor een horizontale benadering in plaats van een sectorale of topdownbenadering. De Vlaamse Regering is immers de mening toegedaan dat de overheid de economie moet faciliteren. De overheid moet door een goed flankerend beleid voor een positief klimaat zorgen. Het plan bevat geen afzonderlijk hoofdstuk voor elke industriële branche. Op bladzijde 73 wordt wel expliciet op gewezen op de bijdrage van de industrie aan de Vlaamse welvaart. De industrie wordt niet verwaarloosd. Ze krijgt alle levenskansen door middel van een horizontaal beleid.

Het horizontale beleid moet de leefbaarheid van de industrie garanderen door innovatie. Daarnaast moet de leefbaarheid gegarandeerd worden door talentontwikkeling. De industrie moet een beroep kunnen doen op goed geschoolde arbeidskrachten op alle niveaus.

Een van de conclusies van de rondetafel Chemie is dat de industrie over voldoende goedgeschoold personeel moet beschikken. In een van de zestien actiepunten wordt aangedrongen op een competentiepool.

Innovatie is nodig in alle sectoren van de economie, ook in de non-profit economie zoals de zorgsector. Deze horizontale aanpak is geen bewijs van versnippering maar garandeert de leefbaarheid van alle sectoren. Deze aanpak moet ervoor zorgen dat de niet-industriële sectoren ook innovatief werken.

De Vlaamse Regering heeft in 2005 een strategisch kader aangenomen voor de competentiepolen. Deze competentiepolen moeten openstaan voor iedereen, transparant en vraaggestuurd werken. Voorts moeten ze aandacht besteden aan netwerking. In de chemische sector komen twee competentiepolen. Ook in andere sectoren komen dergelijke competentiepolen. Ze moeten echter passen in het strategische kader en vraaggestuurd werken. Er wordt vooraf een haalbaarheidsstudie uitgevoerd.

Landbouw en functionele voeding zitten in één van de competentiepolen nieuwe stijl, namelijk in Flanders Food.

Een horizontale en vraaggestuurde benadering is volgens de minister een geheel andere benadering. In Vlaanderen werd gekozen voor een bottom-upbenadering. In Wallonië daarentegen voor een top-downbenadering. In Wallonië werden door de overheid een aantal sectoren gekozen bij de definiëring van de competentiepolen. De overheid heeft gekozen voor mechaniek, gezondheid, logistiek, aëronautiek en agro-alimentair. Daar is op zich niets op tegen. Het probleem is dat echter heel wat regio's en subregio's hetzelfde originele idee hebben. Als alle middelen worden toegespitst op een aantal vooraf uitgekozen sectoren, bestaat het gevaar dat er bottom-up een aantal heel interessante zaken geen kans krijgen.

Een en ander betekent echter niet dat de Vlaamse Regering bepaalde sectoren uit het oog zou verliezen. Het is niet omdat niet alles in het voorliggende document staat, dat het niet belangrijk zou zijn. De rondetafels worden bijvoorbeeld niet vermeld. Het

sectoraal overleg zal echter wel degelijk plaatsvinden.

Ook nano- en biotechnologie en lucht- en ruimtevaart komen aan bod. Nano- en biotechnologie komen aan bod in het onderdeel over de competentiepolen bij strategische kenniscentra. Het VIB zal meer middelen krijgen om zijn plannen uit te voeren. Het heeft intussen al heel wat spin offs voortgebracht. Voor wat betreft nanotechnologie is er IMEC in Leuven.

De minister onderstreept dat er niet gewerkt wordt op korte termijn.

Er werd opgemerkt dat veel van wat aan bod komt reeds eerder werd gehoord. Volgens de minister bewijst dit alleen dat er gedurende de voorbije twee jaren reeds hard gewerkt werd. Het vergt tijd om een coherent financieel kader te creëren om ondernemingen toe te laten om te groeien. Volgende week wordt op de Vlaamse Regering het laatste uitvoeringsbesluit besproken over de Winwinlening. Deze lening zal dus binnen een tijdsbestek van nauwelijks een jaar operationeel zijn. Daarmee is het allemaal nog niet af. Nu moet ervoor gezorgd worden dat alle bestaande instrumenten ook effectief gebruikt worden. De minister stelt in dit kader bijvoorbeeld vast dat de tweede waarborgregeling onderbenut wordt door de banken. Er is voldoende geld beschikbaar, maar het wordt niet voldoende gebruikt. Er moet voor worden gezorgd dat men weet dat de instrumenten bestaan. Dit vergt tijd. De minister zegt dat ze twee weken geleden in Israël was. Begin van de jaren negentig had men nagenoeg niets van dit alles. Dan is men beginnen investeren op basis van mechanismen die vergelijkbaar zijn met het Innovatiefonds en de Arki-fondsen. Men is dan begonnen met innovatieve activiteiten en spin offs op te richten. Op dit ogenblik is er in Israël, met ongeveer zeven miljoen inwoners, de helft van het risicokapitaal voor heel Europa aanwezig.

Het komt erop aan om op de ingeslagen weg verder te gaan. Radicale breuken zijn niet aangewezen, wel bijstellingen, een aantal nieuwe instrumenten en een vergroting van de coherentie en de transparantie. De ondernemers willen rechtszekerheid.

De horizontaliteit komt terug bij internationalisering. De filosofie van dit document is om niet in aparte hokjes te denken, maar om de projecten horizontaal

door te trekken. De kritiek van Agoria is dan ook onterecht.

De minister gaat in op de opmerking van de heer Callens dat land- en tuinbouw niet worden vermeld. Op pagina 82 wordt verwezen naar de doortrekking van het project van de versterking van het project van de creatieve netwerken naar de landbouwsector. Op pagina 144 wordt verwezen naar landbouw als leverancier van bioplastics.

Er werden dus geen sectoren vergeten. Er werd wel horizontaal nagegaan waar de benadering in de verschillende sectoren ingang kan vinden.

De minister onderstreept dat de nucleaire know-how bewaard moet blijven. Het is mogelijk om in de Europese onderzoeksprogramma's deel te nemen aan projecten die dat toelaten. Ook in het federale regeerakkoord staat dat de nucleaire knowhow in België niet mag verloren gaan.

De minister onderstreept dat de motor niet sputtert. Soms is er nood aan een nieuwe motor. De minister wil een motor die met dezelfde paardenkracht meer economische groei voortbrengt. Dat is het doel van dit plan.

De *minister-president* wijst erop dat een besluit tot definiëring van de zorgboerderijen vrijdag zal behandeld worden door de Vlaamse Regering. Heel wat zaken die behoren tot het beslist beleid werden niet opgenomen in het plan. Niet alle beleidsmaatregelen die op sporen staan kunnen worden opgenomen in een actieplan. De aandacht moet gaan naar zaken die nog moeten gebeuren.

Minister *Fientje Moerman* wijst erop dat de aandacht voor de ruimte- en de luchtvaart niet verloren is gegaan na de heer Candries. In het kader van de ruimtevaart wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de oprichting van een competentiepool.

In het kader van het Innovatiefonds werd ook het zogenaamde NRC (Non Recurring Costs)-fonds opgericht. Vooral in de lucht- of ruimtevaartsector, moeten de bedrijven die deelnemen aan een bepaald project een prototype van het onderdeel dat ze leveren bezorgen. De Vlaamse bedrijven hebben het zeer moeilijk om deze kosten te dragen. Daarom wordt een voorfinanciering ter beschikking gesteld aan marktconforme voorwaarden.

III.3. Uitdaging III: Duurzame poort op Europa

3.1. Tussenkoms van de heer Jul Van Aperen

De heer *Jul Van Aperen* vindt het item een duurzame poort op Europa een belangrijke uitdaging. Dankzij zijn centrale ligging en belangrijke logistieke poorten is Vlaanderen een belangrijk logistiek platform. Dankzij die centrale ligging is Vlaanderen ideaal om een toegevoegde waarde toe te voegen aan de goederen. Toegevoegde waarde leidt tot extra werkgelegenheid. Vaak voor laaggeschoolden.

De spreker betreurt dat de nadruk al te zeer op het vrachtverkeer wordt gelegd. Tachtig percent van alle goederenstromen doen zich voor in een straal van 75 kilometer rond de havens. Vijfentachtig percent van alle goederenstromen doen zich voor in een straal van 150 kilometer rond de havens. De komende twintig jaar zal het aantal te vervoeren goederen verdubbelen. Precies daarom vindt de spreker dat het beleid zich moet concentreren op de vraag hoe de andere vervoersmodi gestimuleerd kunnen worden. Hij benadrukt echter dat de mogelijkheden niet onbeperkt zijn. Als de NMBS tien percent meer goederen wil vervoeren, moet ze haar capaciteit verdubbelen. Een efficiënter gebruik van de waterwegen biedt wel nog mogelijkheden.

Volgens de spreker moeten we het wegverkeer blijven koesteren. Hij verzet zich tegen het uitgangspunt dat Vlaanderen niet meer mag investeren in beton. De economische centra moeten ook over de weg bereikbaar blijven. De haven van Antwerpen dreigt op termijn amper nog bereikbaar te zijn. De spreker stelt voor om te onderzoeken hoe de bereikbaarheid van de haven gegarandeerd kan worden. Een belangrijke reden voor de dagelijkse files rond Antwerpen is het feit dat de E19, E34 en E313 nog tweevakswegen zijn. De spreker vindt dat ze met een derde vak verbreed moeten worden. Het Deurganckdok heeft een capaciteit van 6 miljoen TEU (Twenty feet Equivalent Unit) per jaar, maar is nog niet genoeg ontsloten.

De spreker vindt dat het beleid de mensen moet aanzetten gebruik te maken van het openbaar vervoer. Vijfentachtig percent van het verkeer tijdens de spits is woonwerkverkeer. Vijftien percent is vrachtverkeer. Tien percent van het vrachtverkeer van de autosnelweg halen, leidt tot een algemene daling met 1,5 percent. Tien percent van het personenvervoer van de autosnelweg halen, leidt tot een algemene daling met 8,5 percent.

3.2. Tussenkoms van de heer Jan Penris

De heer *Jan Penris* stelt vast dat de meerderheid niet enthousiast aanwezig is.

De heer Jan Penris moest glimlachen toen minister-president Yves Leterme dit document voorstelde in de marmeren zaal van de Antwerpse zoo. De spreker had namelijk verwacht dat minister Kris Peeters dit onderwerp zou mogen toelichten, aangezien hij dit hoofdstuk wellicht heeft geschreven. Van andere toehoorders hoorde de heer Penris dat de Vlaamse Regering goede plannen heeft maar ze niet altijd uitvoert. De spreker vindt dat pijnlijk voor de meerderheid en de Vlaamse Regering.

De heer Jan Penris is bereid de minister het voordeel van de twijfel te laten. Papier is immers geduldig. Hij somt op wat hij positief vindt in het plan: het wegwerken van de ontbrekende schakels in de transportsector, de verruiming van de laad- en lostijden, het beter beheren van de lege vervoersstromen en het bijsturen van de regelgeving.

De heer Penris is een groot voorstander van het creëren van logistieke clusters en hij wenst de minister daar veel succes mee. Over de financiering is hij kritischer, want er wordt eens te meer naar de toverformule PPS gegrepen, terwijl het lid vaststelt dat de Vlaamse Regering de laatste jaren steeds slechter presteert als investeringsregering. Zo wordt nu aan de havens gevraagd om inspanningen te doen voor additionele infrastructuur, hoewel de belastingbetaler toch al genoeg bijdraagt om mogelijk te maken dat in de reguliere begroting voldoende middelen worden ingeschreven voor Vlaanderen als logistieke poort. De spreker wijst er in dat verband op dat het Haven-decreet al verantwoordelijkheid bij de havens legt.

Inzake onderwijs valt een achterstand in te halen en dat is volgens de heer Penris ook realiseerbaar. Het moet mogelijk zijn dat Vlaanderen de leidende functie krijgt in de transporteconomie die thans door Tilburg wordt waargenomen. Antwerpen bijvoorbeeld zou dezelfde kennis kunnen opbouwen. Vlaams Belang is een medestander van de minister als het gaat om onderzoek en ontwikkeling op het vlak van logistiek.

Ook de communicatiestrategie vindt de heer Penris niet slecht. Er is immers een draagvlak nodig voor noodzakelijke grote projecten. Zo werd de IJzeren Rijn tot voor enige tijd door iedereen gesteund. Vlaams Belang ondersteunt dan ook het afleiden van

de verkeersstromen naar duurzame modi. De binnenvaartsector stelde zijn projecten overigens al voor in de commissie bevoegd voor Openbare Werken, maar helaas wordt dit niet vertaald in concrete inspanningen vanwege de regering. De heer Penris twijfelt aan de oprechtheid van de woorden van de minister als hij tegelijk moet vaststellen dat men niet de 16 miljoen euro vindt die nodig zijn voor de modernisering van de Van Cauwelaertsluis. Ook de haven van Zeebrugge blijft zo goed als onontsloten voor de binnenvaart.

De regelgeving is een zwaar probleem voor de transporteconomie, benadrukt het lid, en dat is hoe langer hoe meer het geval. De minister bekent zich als een vriend van de regionale luchtvaart, maar doet weinig of niets concreets voor de luchthaven van Deurne. Hij wordt immers gehinderd door de vele regels die hij of zijn voorgangers hebben opgelegd en dat geeft de minister-president zelf toe in een interview in *De Standaard*. Het lid memoreert het dossier-Borsbeek. De heer Penris pleit voor een snelle administratieve vereenvoudiging. Vlaanderen zou ook een staatssecretaris kunnen gebruiken die kafkaïaanse toestanden bestrijdt.

De heer Penris is gecharmeerd door de alertheid van de minister op het vlak van de maritieme snelwegen. Dat is een vrij nieuw Europees project en Vlaanderen mag inderdaad de boot niet missen. De Vlaamse Regering moet mee aan de kar trekken. De spreker is wel kritischer ten aanzien van Flanders Port Area, al geeft hij de regering het voordeel van de twijfel. Hij wijst erop dat de overkoepelende Vlaamse Havenvereniging steeds meer aan één zeel begint te trekken en zich kritisch opstelde over het Oosterweelproject, terwijl dat niet echt nodig is als men de politieke moed heeft om een wegvignet in te voeren dat buitenlandse medegebruikers laat meebetalen voor de infrastructuur die wij realiseerden. De opbrengst daarvan kan dan aangewend worden voor infrastructuurwerken die de poort Vlaanderen versterken.

Voorts roept het lid de minister op om inzake de luchthavens de woorden om te zetten in daden. Wat het verkeer betreft, vindt hij een aantal originele ideeën terug in het Pendelfonds en het Pendelplan, die hij een zekere steun verleent.

Ten slotte stelt de heer Penris vast dat er in de tekst een interessante suggestie voorkomt om de afhankelijkheid van bepaalde energiebronnen te beperken. Het gaat vaak om leveranciers uit landen met

een onstabiel politiek klimaat, die ons bovendien niet altijd gunstig gezind zijn. Risico's voor de levering zijn het gevolg. In de tekst wordt onder meer op pagina 150 terecht gepleit voor spreiding (mix van energiebronnen), maar er wordt volgens hem niet genoeg gezegd over kernenergie.

3.3. *Tussenkoms van de heer Robert Voorhamme*

De heer *Robert Voorhamme* gaat niet zeggen wat er allemaal goed is aan de tekst, want dat is hem al door anderen voorgedaan. Hij wil wel even ingaan op het onderdeel 'duurzame poort'. Het lid pleit er in dat verband voor om in elke benadering rekening te houden met het internationale karakter van onze economie.

De heer Voorhamme wijst erop dat het project van de maritieme snelwegen reeds vele jaren circuleert in de Europese Commissie. Hij leest echter niets over wat de meest natuurlijke manier van samenwerking is, namelijk de havens van Vlaanderen en Nederland rond de Scheldemonding. Alles wat in dit kader moet gebeuren vergt intensieve onderhandelingen, zelfs als het niet gaat om de uitdieping van de Westerschelde. In dit kader moet er een offensieve strategie worden uitgewerkt.

De spreker vindt dat de nota te veel op de vlakte blijft voor wat betreft de luchthavens. Vlaanderen is zeer klein. Zaventem heeft nogal wat problemen gehad. De Vlaamse Regering heeft in dit kader het START-project uitgewerkt. Zaventem is inderdaad zeer belangrijk voor de Vlaamse economie. Er moet echter rekening gehouden worden met de omgevingsindicatoren. Grootscheepse operaties die gepaard gaan met een uitbreiding van de nachtvluchten zijn niet wenselijk. Op andere plaatsen is dat misschien nog wel mogelijk. Er moeten keuzes worden gemaakt. De spreker weet niet of Antwerpen een oplossing kan zijn voor het grootscheeps vrachtvervoer. Hij stelt wel vast dat de luchthaven van Deurne een zakenluchthaven is, en dus niet bestemd is voor vrachtvervoer of charters. Wevelgem ligt op 30 kilometer van de luchthaven van Rijsel. Het is dan ook aangewezen om ruimer te kijken. Voor wat betreft de luchthavens worden er geen keuzes gemaakt.

Er werd veel geïnvesteerd in hogesnelheidslijnen. Er zal worden geïnvesteerd in Diabolo, dat Zaventem moet ontsluiten. De spreker stelt echter niet vast wat de Vlaamse strategie is, rekening houdend met lucht-

havens van over de grens. Het deel over luchthavens moet vanuit een ruimere visie worden benaderd. De spreker erkent wel dat elk van de Vlaamse luchthavens een eigen rol kan hebben. Deze moet echter precies worden gesitueerd, binnen een ruimer kader.

De spreker stelt vast dat de vervoersfunctie in de havens meer en meer een zaak wordt van internationale vervoerketens. De twee grootste verladers in de haven van Antwerpen inzake containervervoer, zijn ook de twee grootste vervoersketens ter wereld. Dat is niet toevallig. De strategische beslissingscentra van deze ketens liggen volledig buiten Vlaanderen. Dat is niet altijd zo geweest. Tot voor enkele jaren lagen deze strategische beslissingscentra in Vlaanderen. Er is geen reden om daar bang voor te zijn. Het is wel van belang dat Vlaanderen zich in dit verband positioneert. De spreker stelt vast dat er op dit ogenblik weinig overleg bestaat tussen de internationale beslissingscentra en Antwerpen en Vlaanderen. In dit verband moeten er meer inspanningen worden gedaan.

De heer Voorhamme meent dat Vlaanderen het beter kan doen op het vlak van knowhow met betrekking tot logistieke ontwikkelingen. Vlaanderen heeft de nodige potentie in huis, maar die moet meer tot ontwikkeling komen. Er bestaat goed onderwijs en er zijn goede onderzoeksgroepen aanwezig in Vlaanderen. Vlaanderen moet zich ervan bewust zijn dat dit soort onderzoek en onderwijs bij uitstek geschikt is om er internationale netwerken rond te ontwikkelen. Heel wat havendeskundigen die opgeleid zijn in Antwerpen, zijn nu overal ter wereld aan de slag. Ze hebben een relatie met het logistieke netwerk in Vlaanderen.

De heer Voorhamme wijst erop dat er voor de logistieke opleidingen hoe langer hoe meer nood is aan een bepaalde kwalificatie. Er is nood aan gekwalificeerde arbeiders. De logistieke opleidingen moeten volgens de heer Voorhamme een trekkersrol spelen bij de herwaardering van TSO en BSO. Er kan een nieuwe vorm van tertiair onderwijs aan worden gekoppeld, dat vertrekt vanuit de bestaande behoeften. De bestaande initiatieven verlopen niet altijd zo vlot. Het gaat om een kwestie van Vlaams belang.

De heer Voorhamme wijst er ten slotte op dat er in deze nota relatief weinig staat over ruimtegebruik. Voor wat betreft de ruimtelijke ordening wordt er gemakkelijks halve naar het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen verwezen. Er moet volgens de spreker echter meer gebeuren. De logistieke functie

weegt ruimtelijk sterk door, toch wanneer alles horizontaal wordt uitgebouwd, zoals totnogtoe het geval is in Vlaanderen. Het wordt tijd om een voorbeeld te nemen aan andere landen die het logistiek goed doen, en die verticale types van logistieke ontwikkeling hebben tot stand gebracht, zonder dat hun concurrentiepositie als regio daardoor in gevaar komt. Zonder dit soort oplossingen zal het einde van het ruimtegebruik snel in zicht komen.

3.4. *Tussenkoms van de heer Steven Vanackere*

De heer *Steven Vanackere* wijst erop dat Voka aandacht heeft gevraagd voor Brussel als economische motor voor Vlaanderen. Niet voor niets werd het Atomium van Brussel als symbool gebruikt bij het derde hoofdstuk van deze nota.

Brussel als poort op Vlaanderen is de naam van project 6. In het plan wijst men zonder complexen op een aantal realiteiten: 19 percent van het BBP wordt gegenereerd in Brussel, 34 percent van de vennootschapsbelasting wordt geïnd in Brussel. Niemand ontkent dat Brussel in termen van economische activiteit belangrijker is dan zijn 10 percent inwoners. Er zijn 600.000 banen en 340.000 pendelaars, voor twee derden uit Vlaanderen. Na Washington is Brussel de regio met de hoogste concentratie aan internationale instellingen. Het is dus niet ten onrechte dat in een plan over de sociaal-economische toekomst van Vlaanderen ook over Brussel gesproken wordt. Het plan spreekt terecht van een belangengemeenschap en een behoefte aan structurele samenwerking tussen Vlaanderen en Brussel. Het wil “komaf maken met wederzijdse egestellingen” en het stelt dat Vlaanderen de Brusselse verantwoordelijken moet uitnodigen met constructieve voorstellen tot betere samenwerking. Van alle punten heeft dit de meeste belangstelling gewekt bij *Le Soir*. Ook de heer Caluwé heeft ernaar verwezen. Het Waalse Marshallplan heeft twee edities nodig gehad vooraleer het erkende dat Brussel nodig is.

Het plan is goed geschreven, maar nu moet er volgens de heer Vanackere ook nog werk van gemaakt worden. Vanaf oktober zal de spreker veeleisender zijn voor de samenwerking tussen de Vlaamse en Brusselse regering. De behoefte aan werkbare afspraken stond al in het regeerakkoord en de spreker beseft dat er twee partijen nodig zijn, maar in de politiek is het soms nodig om verder te gaan en initiatieven naast de schijnwerpers te nemen. De spreker stelt vast dat

de gemeenschappelijke ministerraad, aangekondigd in 2004, nog steeds niet plaatsgevonden heeft. Het is nuttig om te overleggen en niet alleen over conflict-dossiers. De betere samenwerking tussen de diensten voor arbeidsbemiddeling verdient lof, maar in andere ook logistieke sectoren zijn samenwerkingsakkoorden of de actualisering ervan nodig. Brussel heeft bijvoorbeeld een relatief belangrijke binnenhaven, die maritiem transport aankan.

Ook over de combinatie van logistieke ontwikkeling en de leefomgeving, een heikeler punt, moeten de verschillende gewesten tot overeenstemming kunnen komen. Het overleg wordt altijd bemoeilijkt door een heikele kwestie, Zaventem, Brussel-Halle-Vilvoorde enzovoort. Dat zal echter altijd zo zijn. Volwassen regeringen moeten kunnen praten over de dingen die de gewesten scheiden maar ook verenigen zonder te struikelen over actuele moeilijkheden.

De heer Vanackere zegt dat de ondertitel 'Samen de toekomst winnen' goed gekozen is, en zeker zo goed gekozen is de optie om het samen met Brussel te doen, dat nu eenmaal ook de hoofdstad van Vlaanderen is.

3.5. *Tussenkoms van de heer Bart Martens*

De heer *Bart Martens* denkt dat de centrale ligging tussen de verschillende Europese productiemarkten en afzetmarkten, de goede bereikbaarheid, een troef is voor een belangrijke logistieke rol in Europa. Hij vindt het goed dat het plan van de Vlaamse Regering het tonnendenken inruilt voor een waardedenken. Het gaat niet langer om trafiek om de trafiek maar wel om het veredelen van de toegevoegde waarde. Het gaat niet om de hoeveelheid containers die doorgevoerd worden maar wel over de inhoud en de aanwending ervan in onze contreien. Vlaanderen mag niet de koelie van Europa worden en zoals die koelies in koloniale tijden voor een habbekrats met de valiezen sleuren. Vlaanderen mag zich niet beperken tot het ronddragen van containers tegen minimale kostprijs.

De heer *Bart Martens* denkt dat inzetten op de logistieke sector ook belangrijke beperkingen kent. Er zijn belangrijke afwentelingen op andere sectoren, het milieu, de maatschappij. Als de toevloed van containers ertoe leidt dat de wegen vastzitten, betekent dat tijdsverlies voor de rest van de economie. De andere sectoren lijden eronder. Het is een enorme kostenverhogende factor.

Hetzelfde kan gezegd worden over de milieu-impact van de toename van dat transport. Het is moeilijk om de Europese milieudoelstellingen op vlak van fijn stof en ozon te halen. Die polluenten komen hoofdzakelijk en in toenemende mate van de transportsector. Gezien de enorme toename van die sector wordt het hoe langer hoe moeilijker om voldoende luchtkwaliteit te waarborgen. Dorpskernen kreunen onder toenemend vrachtvervoer, dat verkeersonveiligheid veroorzaakt. Ook op dat punt staat Vlaanderen in Europa niet zo ver, veel landen gaan voor.

Het plan besteedt voldoende aandacht aan het probleem en zet in op transportefficiëntie en transportpreventie. De heer Martens denkt dat een beleid om de externe kosten te beperken onvermijdelijk zal zijn. Enkel inzetten op meer trafiek zou ertoe leiden dat alles vast komt te zitten. Ook de troef van de bereikbaarheid gaat dan verloren.

Inzetten op transportefficiëntie vereist inzetten op de efficiëntie van het logistieke systeem. Vlaanderen moet zich afvragen of de huidige logistieke concepten maatschappelijk zinvol zijn. Met just in time-delivery besparen bedrijven op de opslagkosten maar de voorraden worden wel op de weg gebracht en door de hele maatschappij betaald. Het is de vraag of dat het meest economisch zinvolle concept is. Hetzelfde geldt voor de mainportstrategie. Door de schaalvergroting hebben de containerschepen een hoge exploitatiekost. Daardoor schrappen ze hoe langer hoe meer havens uit hun lijst en leveren alle goederen voor een continent nog in één of twee havens. De goederen worden dan hoofdzakelijk via de weg verspreid over een veel groter achterland. Het is zeer de vraag of dergelijke logistieke concepten vanuit maatschappelijk en economisch oogpunt de meest zinvolle zijn.

De nota gaat ook in op de efficiëntie van het transportsysteem. Er wordt gepleit voor een betere spreiding van het vervoer over de verschillende modi. Het gaat voornamelijk over de spreiding naar meer milieuvriendelijk vervoer, maar ook over een betere spreiding in de tijd, de zogenaamde timeshift. De spreker denkt dat het zinvol is om te bekijken in hoeverre dergelijke spreiding de piekurencongestie kan verminderen. Alleen om die piekurencongestie bijkomende capaciteit creëren betekent zeer veel investeringen voor zeer weinig resultaten. Andere instrumenten kunnen leiden tot een veel betere globale benutting van de vervoerscapaciteit en infrastructuur.

Ook op de efficiëntie van het transportmiddel moet ingezet worden. Volgens *Bart Martens* moet er gestreefd worden naar een betere benuttinggraad,

betere, schonere en zuinigere vervoersmiddelen, vrachtwagens en personenwagens. Dat moet ertoe leiden dat de externe kosten van het transportsysteem in belangrijke mate worden ingedijkt.

De heer Martens is iets sceptischer over de instrumenten en de doelstellingen. De modal shift, de verschuiving naar meer milieuvriendelijke vervoerswijzen, is enkel en alleen geconcretiseerd voor personenmobiliteit. In het pendelplan staat dat het aandeel van het openbaar vervoer en het aandeel langzaam verkeer met 10 percent moeten toenemen. Voor het vrachtvervoer zijn er geen doelstellingen in dit plan. De spreker is blij dat het pendelplan in de nota is opgenomen. Het is nu duidelijk dat de voltallige Vlaamse Regering er achter staat.

De instrumenten in de strijd tegen de externe effecten van het vervoerssysteem zijn nogal vrijblijvend. Er komen ideeënsessies, thematische rondetafels, experimenten voor de verruiming van de laad- en lostijden. De regelgeving zal gestroomlijnd worden. Er zal een en ander onderzocht worden over de prijsinstrumenten. De spreker had meer concrete maatregelen verwacht. Er zijn een aantal concrete maatregelen, onder meer de mobiliteitseffectenrapportage. Dat zal toelaten om de mobiliteitseffecten van bepaalde beleidsmaatregelen in een vroeg stadium van de besluitvorming na te gaan.

De heer Bart Martens vindt het experiment met ruimere laad- en lostijden nuttig. Het experiment zal enkel slagen als men stroomopwaarts en stroomafwaarts in de transportketen ook soepeler omspringt met sluitijden. De evolutie naar een 24-ureneconomie heeft een belangrijke sociale impact waarvoor het beleid niet blind mag zijn.

De stroomlijning van de regelgeving heeft ook een belangrijke sociale component. Het beleid wil de subharborisatie tegengaan. Om sociale wetten te omzeilen verhuizen activiteiten naar net buiten het havengebied. De spreker begrijpt dat men deze trend wil tegengaan. Ladingen kunnen beter geconcentreerd en gebundeld worden. De sociale omstandigheden waarin binnenvaartschepen buiten een haven worden geladen of gelost moeten convergeren met de sociale wetgeving die binnen het havengebied geldt.

Als deze instrumenten resultaat opleveren, zullen ze volgens de spreker zorgen voor een mitigatiebeleid dat de externe effecten verzacht. Bovendien kan men er zo voor zorgen dat waarde wordt toegevoegd aan de transportstromen.

De spreker vindt dat een kanttekening gemaakt moet worden bij het belang van de transportsector. Volgens de studie Mainportstrategie en internationale concurrentiekracht van de Nederlandse Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid zijn de transportsector en de logistieke sector volgende sectoren. Het zijn geen creërende of voortbrengende sectoren. Een sociaal-economisch beleid dat onze welvaart wil verhogen moet aandacht hebben voor meer innovatieve en kennisgerichte sectoren die de rest van de economie meetrokken.

Agoria is teleurgesteld omdat de verwerkende industrie onvoldoende aan bod komt in dit plan. Volgens de spreker bewijst het beleid de verwerkende industrie wel een dienst door in te zetten op logistiek. Dankzij de schaalvergroting en de vlotte laad- en lostijden verkopen warenhuizen dvd-spelers van 100 euro. De spreker merkt op dat containerschepen uit het Verre Oosten vol toekomen maar leeg vertrekken. Consumenten zullen het geld dat ze op die manier sparen misschien investeren in producten uit andere sectoren. Het beleid moet daarom ruimte creëren voor de sectoren uit de captieve markt, zoals de bouwsector. Er moet geïnvesteerd worden in de renovatie en innovatie van het Vlaamse woningenbestand. Energieverliezen wegwerken in het Vlaamse woningenbestand creëert nieuwe banen en toegevoegde waarde. Het komt de eco-efficiëntie van de economie ten goede.

De spreker wijst op de enorme energie-intensiteit van de Vlaamse economie. Vlaanderen is daardoor afhankelijk van de internationale energiemarkten. De eco-efficiëntie van de Vlaamse economie moet daarom met een factor 4 tot 10 verbeterd worden. In dat verband pleit de spreker voor investeringen in de Vlaamse kenniscentra. Misschien moeten de Vlaamse onderzoeksinspanningen ook met een factor 4 tot 10 verhoogd worden. De spreker benadrukt het belang van de onderzoeksactiviteiten door bedrijven.

3.6. Tussenkoms van de heer Koen Van den Heuvel

De heer Koen Van den Heuvel vraagt aandacht voor de Vlaamse magneet. Vlaanderen moet immers buitenlandse investeringen aantrekken. De laatste jaren stagneren de buitenlandse investeringen. Bovendien komen de buitenlandse investeringen voornamelijk uit onze buurlanden en uit de Verenigde Staten van Amerika.

Het Vlaamse imago moet volgens de spreker verbeteren. Een belangrijke hinderpaal is de lange duur van de vergunningsprocedures. Bij de uitbouw van de luchthavens wordt veel aandacht besteed aan de omgeving van de luchthavens. Maar het plan zegt niet hoe Zaventem zijn rol als internationale luchthaven kan spelen. Zaventem is gespecialiseerd in Afrika terwijl China, India en het Verre Oosten de economieën van de toekomst vormen. Het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen moet zijn vertegenwoordigers herschikken. Niet alleen de buurlanden verdienen aandacht, ook de BRIC-landen en de groei-economieën.

3.7. Antwoorden van de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur

Minister *Kris Peeters* dankt de sprekers voor hun gewaardeerde bijdragen. Hij wijst erop dat het gaat om een plan. De vragen over de uitvoering zijn logisch, maar men moet eerst een plan hebben. Uitdaging III is heel belangrijk voor de positie van Vlaanderen. Vlaanderen als poort, met zijn havens – waarvan één hoog gerangschikte wereldhaven – en zijn binnenvaartnet van meer dan 1100 kilometer, is uniek in de wereld. De ambitie om die positie minstens te bestendigen en zelfs te verbeteren is een uitdaging die het plan nadrukkelijk opneemt. Maar die ambitie houdt meer in dan bijkomend beton, want zij wil tegelijk rekening houden met de duurzaamheid en met het sociale.

Aan de heer Van Aperen antwoordt hij dat het gaat om een en-enbenadering. Er wordt niet alleen in goederen- en personenvervoer geïnvesteerd maar ook in openbaar vervoer. De missing links zijn heel belangrijk en samen met de investeringen in spoor en binnenvaart kunnen zij onze logistieke positie verbeteren.

De heer Penris liet zich kritisch uit over de alternatieve financiering, maar de minister sprak al met havenbedrijven en die zijn geïnteresseerd in investeringen. Maar men moet natuurlijk kijken wie wat moet financieren. Voor sluizen moet zeker de reguliere begroting aangesproken blijven, maar de minister stelt vast dat havenbedrijven investeren in dokken ver van hier. Waarom zouden zij dan niet willen deelnemen aan interessante investeringen in Vlaanderen?

De minister betwist verder dat weinig te zien zou zijn van de duurzame modi. Hij noemt het Seine-Schelde-project, goed voor meer dan 350 miljoen euro, al geeft hij toe dat dit niet in het voorliggende plan staat. Het moet gerealiseerd worden tegen 2016 en is verschrikkelijk belangrijk voor de hinterlandontsluiting. Daarnaast is er ook de estuaire vaart in Zeebrugge, een project van meer dan 6 miljoen euro. Wat het Noordkanaal betreft, wordt weldra de werkgroep die het alternatief bestudeert, opgestart. Er werden dus wel degelijk budgettaire doorwegende beslissingen genomen voor de dynamisering van de binnenvaart.

Over de maritieme snelwegen sprak de minister al met zijn Nederlandse collega Karla Peijs, want voor de Noordzee was er op dat vlak tot nu toe geen enkel initiatief, wel integendeel. Zij is bereid om samen een initiatief te nemen, wat belangrijk is voor de Gentse haven.

Onze havens profileren zich internationaal meer en meer als één Flanders Port Area, waarin de complementariteit van de verschillende havens een rol speelt. Samenwerking, ook met Rotterdam, is heel belangrijk.

Het rapport van de Nationale Bank spreekt overtuigend over het belang van onze nationale zeehavens. De minister raadt de heer Martens aan de cijfers in dat rapport eens grondig te lezen. Geen enkele andere sector kan die voorleggen inzake toegevoegde waarde, werkgelegenheid en investeringen. Het zou zeer onverstandig zijn deze dynamiek niet te bestendigen.

De minister was verrast door de opmerking van de heer Voorhamme over de internationale dimensie, want die zit er volgens hem wel duidelijk in. Er zijn 400 Europese logistieke centra met een totale werkgelegenheid van meer dan 25.000 mensen. Nike is een goed voorbeeld van slimme logistiek.

De heer *Ludo Sannen* is in dat verband opgevallen dat grotere logistieke bedrijven als Nike ook zelf kenniscentra kunnen worden die de Europese logistieke politiek mee bepalen en sturen en daardoor invloed hebben op toekomstige investeringen. De minister sluit zich daar volledig bij aan. Vlaanderen moet inzetten op dat soort slimme economie met een maximale toegevoegde waarde.

Vervolgens gaat de minister in op het onderdeel onderwijs. Vroeger bestond een opleiding voor expe-

diteur, waar een sausje logistiek management werd overgegoten. Als men kijkt naar wat daar effectief wordt gedoceerd, is daar toch nog enige verbetering mogelijk. Het gaat hier niet alleen om het hoger onderwijs. In de bedrijven wordt ook gevraagd naar mensen met een lager niveau.

Het is evident dat de ruimte efficiënt gebruikt moet worden. Daarvan zijn er reeds voorbeelden. Zo worden bijvoorbeeld in Zeebrugge de wagens op verschillende niveaus gestapeld. Op alle bedrijventerreinen moet worden nagegaan hoe de ruimte het best kan renderen. De ruimte in Vlaanderen is nu eenmaal beperkt.

Een studie van Ernst & Young heeft nogmaals aangetoond hoe belangrijk Brussel en de luchthaven van Zaventem zijn als economische poort. Er bestaan al samenwerkingsakkoorden met de luchthaven van Zaventem, maar een en ander is nog voor verbetering vatbaar. START is een zeer belangrijk project. Brussel is voor Vlaanderen zeer belangrijk.

De minister wijst erop dat de energiemix ervoor kan zorgen dat de afhankelijkheid van Vlaanderen ten aanzien van het buitenland kan worden verminderd. Op deze wijze kan ervoor worden gezorgd dat niet bij het geringste internationale probleem de prijzen de pan zouden uitrijzen. Hierover werd reeds een debat gevoerd in de commissie. Een en ander moet nog verder geconcretiseerd worden.

Voor de energieprestaties van woningen werd reeds een belangrijke stap gezet. De minister waarschuwt voor oververhitting. Er zullen meer energiedeskundigen komen. De energienormen die worden opgelegd moeten volgens de minister haalbaar blijven. Vlaanderen kan en zal in dit verband verdere inspanningen doen. De vraag is enkel hoe groot deze stappen zullen moeten zijn om een maximaal effect te realiseren op het terrein.

III.4. Uitdaging IV: De overheid in actie

4.1. Tussenkoms van mevrouw Patricia Ceysens

Mevrouw *Patricia Ceysens* onderstreept dat dit een van de belangrijkste punten is van het actieplan. In dit hoofdstuk ligt een mogelijkheid voor de financiering van de drie eerste hoofdstukken. De lat moet hier iets hoger worden gelegd.

4.2. Tussenkoms van de heer Koen Van den Heuvel

De heer *Koen Van den Heuvel* wijst op het belang van het kadaster van vergunningen in dit hoofdstuk. Ook het innovatief aanbesteden is in dit kader van belang.

De spreker wijst erop dat de slagkracht van de overheid volgens alle internationale vergelijkingen een belangrijk element is bij investeringsbeslissingen. De rol van de overheid mag niet worden onderschat.

De spreker vraagt om de lokale besturen in dit kader niet uit het oog te verliezen. Daarbij mag niet uitsluitend aandacht worden besteed aan de 13 centrumsteden. De lokale overheid is van groot belang voor de mensen, maar ook voor de ondernemingen. De Vlaamse overheid moet de lokale overheden voldoende impulsen geven. Ook de lokale besturen buiten de centrumsteden hebben nood aan impulsen om een alert beleid te kunnen voeren en om belangrijke investeringen te begeleiden.

4.3. Tussenkoms van mevrouw Hilde De Lobel

Mevrouw *Hilde De Lobel* is van mening dat dit hoofdstuk een zeer hoog Sinterklaasgehalte heeft. Wie wil er nu geen klantvriendelijke, efficiënte en kosteneffectieve administratie met een innovatief overheidsopdrachtenbeleid, met oog voor energiezorg in overheidsgebouwen? Wie kan daar nu tegen zijn? Het hoofdstuk is een opsomming van evidenties. Wie van kwade wil is zou zich kunnen afvragen wat al de vorige regeringen met deze administratie hebben aangevangen, zodat wat wordt opgesomd nog steeds uitdagingen voor de toekomst moeten zijn. Mevrouw De Lobel heeft nochtans niet de indruk dat de Vlaamse administratie zo vierkant draait als men het soms voorstelt.

Mevrouw De Lobel vindt niet veel nieuws in dit hoofdstuk.

De spreker gaat in op de strategische contracten met de dertien centrumsteden. De samenwerking tussen lokale besturen in het algemeen en steden in het bijzonder kan verbeterd worden. Op pagina 159 geeft de tekst aan wat de voornaamste klachten zijn vandaag. De minister wil daarop ingaan. Dat is een mooi voornemen, maar is allesbehalve vanzelfsprekend. Er wordt in dit verband verwezen naar het Vlaams regeerakkoord: “De Vlaamse Regering erkent de

lokale besturen als partners in het realiseren van een resultaatsgerichte en toegankelijke dienstverlening aan burgers en ondernemingen. We geven hen hiertoe de ruimte en autonomie, en zorgen voor een correcte financiering.”

De spreker stelt samen met VVSG vast dat de lokale belastingen vandaag nog nooit zo hoog zijn geweest. Nochtans werd vorige week nog een begroting goedgekeurd die bol stond van overvloed. Er loopt dus wat fout met de correcte financiering van de lokale besturen. Er is nood aan bijsturing. De spreker kijkt ernaar uit naar wat deze nieuwjaarsbrief van de Vlaamse Regering zal opleveren.

4.4. Tussenkoms van de heer Ludo Sannen

De heer *Ludo Sannen* wijst erop dat mevrouw Ceysens de nadruk legde op een slanke overheid. Dit kan geen doelstelling op zich zijn. Een overheid moet efficiënt werken. Dit heeft te maken met transparantie, performantie, en wie het best wat doet. Er moet rekening gehouden worden met de risico's die een te slanke overheid met zich zou kunnen meebrengen. Een overheid moet kennis kunnen blijven verwerven om als overheid te kunnen blijven functioneren.

Anderzijds is het volgens de heer Sannen logisch dat het streven naar een efficiënte overheid op een zo slank mogelijke manier gebeurt. Slankheid op zich mag echter niet het ideaal zijn.

De heer Sannen vindt het positief dat er een kadaster wordt opgesteld van alle mogelijke vergunningen. Hij blijft echter op zijn honger zitten voor wat betreft de integratie van milieuvergunningen en stedenbouwkundige vergunningen. Precies op dit punt zou de overheid moeten afslanken.

De heer Sannen heeft de minister-president vorig jaar een vraag gesteld over de duurzaamheidsbarometer. De minister had deze barometer beloofd. Uit de voorbeelden van duurzaamheidsbarometers blijkt dat er rekening wordt gehouden met twintig of vijftientwintig, tot zeventig of tachtig indicatoren. De spreker dringt erop aan dat er eindelijk werk zou gemaakt worden van deze duurzaamheidsbarometer.

4.5. Tussenkoms van de heer Steven Vanackere

De heer *Steven Vanackere* denkt dat men toch moet erkennen dat het niet vaak gebeurt dat men in alle klaarheid in een plan zegt dat men zinnens is zich te

laten meten en dat blijvend een aantal indicatoren worden vastgelegd om de evolutie te beoordelen. Het lid vindt dat precies een van de meest innovatieve aspecten van het voorliggende plan. Hij feliciteert de regering met dit ambitieuze opzet.

Het vierde hoofdstuk is inderdaad misschien het belangrijkste, omdat hierin de Vlaamse overheid exclusief verantwoordelijk is. Het lid wil dat die logica van het scorebord ook in het algemeen meer wordt gerespecteerd in het Vlaams Parlement. Ook de beleidsbrieven moeten cijfermatig onderbouwd worden met indicatoren. Dat 150 captains of society met een zekere regelmaat bekijken hoever het staat met de uitvoering van het plan, is goed, maar de regering heeft in de eerste plaats verantwoording af te leggen aan het parlement. De CD&V-fractie zal erop toezien dat bij de volgende beleidsbrievenronde het cijfermatige niet wordt verwaarloosd. Cijfers en visie hoeven niet op gespannen voet te leven.

4.6. Tweede tussenkoms van mevrouw Patricia Ceysens

Mevrouw *Patricia Ceysens* deelt de mening van de heer Sannen niet. Efficiëntie is een evidente ambitie maar dat geldt ook voor een slanke overheid. Wie nieuwe beleidsruimte wil en tegelijk geen nieuwe belastingen, zal het geld bij de overheid moeten zoeken.

4.7. Tussenkoms van mevrouw Trees Merckx-Van Goey

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* is blij dat de toekomstverkenningen erin staan. Mogelijk kan dit een gezamenlijk initiatief zijn van regering en parlement. Er moet uiteindelijk effectief iets gedaan worden met de studies van de deskundigen. Het Finse comiteit voor de toekomst is een succesformule. De horizontale internationale uitdaging moet er vanaf het begin bijgenomen worden. Het heeft geen zin de toekomst alleen binnen de Vlaamse tuin te verkennen.

4.8. Antwoorden van de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme

Minister *Geert Bourgeois* is het eens met de collega's die zeggen dat dit een uiterst belangrijk hoofdstuk is en wel vanwege het vertrouwen van burgers en ondernemers en bovendien omdat de performantie

van instellingen en instituties meer en meer een determinerende factor wordt in de internationale concurrentie. Vlaanderen doet beter dan België maar scoort nog ondermaats. Ook daar moeten we de ambitie hebben om te excelleren met een kwalitatieve overheid. Zij moet kostenefficiënt zijn, wat kan leiden tot afstoting van taken, PPS, in- of outsourcing. Men moet dat genuanceerd zien: sommige specialistische kennis heeft men maar één keer nodig, maar de overheid moet ook zelf kenniscapaciteit in huis hebben. De minister ziet ook nieuwe taken zoals de Vlaamse Regulator voor de Media. Hij noemt ook de interne mobiliteit. Voor sommige overheidstaken zijn er te veel mensen, elders zijn er meer nodig.

De gigantische operatie BBB is uitgevoerd. Toen de Vlaamse overheid begon waren er 1800 ambtenaren. Nu zijn er ongeveer 40.000 ambtenaren. De structuur was niet aangepast. Nu zijn er 13 beleidsdomeinen. De administratie en de VOI's van vroeger zijn nu het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, intern en extern verzelfstandigde agentschappen. Een belangrijke leidraad is dat de ambtenaren veel verantwoordelijkheid krijgen. Het primaat van de politiek geldt enkel voor het beleid. Beleidsvoorbereiding, -ondersteuning en uitvoering zijn het voorrecht van de administratie.

De leidende ambtenaren of managers krijgen een belangrijke rol omdat zij zullen moeten zorgen voor een totale cultuuromslag. De minister benadrukt dat Vlaanderen goede ambtenaren heeft. Maar door nieuwe processen in te voeren en het geheel anders te organiseren, kan het eindresultaat beter zijn. E-government is niet het omzetten van bestaande processen. Ook aan de backoffice moet gewerkt worden. Het beleid moet ernaar streven om samen met alle ambtenaren tot een meer performante overheid te komen.

De administratie krijgt daarnaast een horizontale structuur. Mensen moeten samenwerken in teamverband. Mensen zullen geen vaste werkplaats meer hebben. Het wordt een cultuur van teamwork, coaching, permanente vorming, levenslang leren enzovoort.

Wie streeft naar kwaliteit, moet die zichtbaar maken door te proberen kwaliteitslabels te halen. Wie kwaliteitslabels haalt, moet er ook mee durven uitpakken. Er zal ook gemeten worden waar het overheidsapparaat precies staat. Al zal er eerst gezorgd moeten worden voor meetinstrumenten. De minister dankt

alle parlementsleden die het belang van deze uitdaging inzien.

Dit project is gericht op de dertien centrumsteden. Het belang van de lokale overheid in het algemeen is ontzettend groot. De grootste uitdaging bij de modernisering van de Vlaamse overheid wordt het vereenvoudigen van de verticale verbindingen. Het regeerakkoord streeft naar minder betutteling en administratieve vereenvoudiging. Een elektronische verbinding zal ervoor zorgen dat de lokale besturen veel efficiënter kunnen werken.

In tegenstelling tot mevrouw De Lobel vindt de minister dit hoofdstuk niet evident maar belangrijk. Hij is blij dat een aantal andere parlementsleden dat ook inzien. Wat mevrouw De Lobel zegt over de lokale belastingen staat los van deze nota. Onder deze regering is het Gemeentefonds sterk gestegen, is de betutteling afgenomen en de administratie vereenvoudigd.

De Vlaamse Regering werkt aan het vergunningenbeleid. De termijnen zijn op elkaar afgestemd. Het einddoel is de geïntegreerde vergunning.

Omdat meten weten is, wordt het scorebord heel belangrijk.

De minister is het eens met wat mevrouw Merckx-Van Goey heeft gezegd over de toekomstverkenningen. Het idee om dat in samenspraak te doen, is volgens de minister een goed idee. Hij zal dat bespreken met de minister-president die bevoegd is voor het algemene regeringsbeleid.

4.9. Repliek van mevrouw Hilde De Lobel

Mevrouw *Hilde De Lobel* benadrukt dat ze dit hoofdstuk niet onbelangrijk vindt. Het heeft haar verbaasd dat dit belangrijke hoofdstuk zo kort is en vol gemeenplaatsen en evidenties staat.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Jan PENRIS

Trees MERCKX-VAN GOEY

Koen VAN DEN HEUVEL